

Arena Vattnet

Rapport föreningsenkät 2022

Ett samarbete mellan:

- Svenska Kanotförbundet
- Svenska Isseglingförbundet
- Svenska Motorsportförbundet (vattensporter)
- Svenska Roddförbundet
- och Svenska Seglarförbundet

Innehåll:

- Sammanfattning och metod
- Svarefrekvens
- Byggnader
- Platsen vid vattnet
- Mark och ytor
- Verksamhet
- Faciliteter
- Båtar
- Samarbeten och begränsningar
- Tid och plats
- Slutsatser och diskussion
- Bilaga: enkäten

Delrapport, februari 2022

För projektet "Framtida multifunktionella vattensportanläggningar"

Statistik, kommentarer och analys av svar från enkät till klubbar inom vattensporterna: kanot, issegling, rodd, segling och motorsport på vatten. Detta för att utgöra grunden i en nulägesanalys och ökad förståelse för våra egna idrotter och våra gemensamma nämnare. Projektet genomfördes med stöd från Riksidrottsförbundet.

Sammanställt och analyserat i februari 2022 av projektledare Anette Önerud, i samråd med referenspersoner från respektive idrott.

Sammanfattning

Svaren i enkäten visar en bild av klubbar med vitt skilda förutsättningar, men samtidigt många likheter. Vissa har haft samma lokaler länge och behöver rusta upp för att locka nya, medan andra klubbar är nya och har svårt att hitta en fast punkt. I ett fåtal fall finns etablerade samarbeten mellan organisationer och stöd från kommunen för att utveckla och t.ex. tillgänglighetsanpassa, medan andra föreningar upplever sig ensamma, med dåliga arrendeavtal och under ekonomisk press. Även om idrotten utövas på vattnet är det viktigt att inte glömma bort behovet av en fast plats med bryggor, förråd och någonstans att gå in för att byta om, fixa med utrustning eller mötas. I den här rapporten tittar vi på olika aspekter av klubbarnas anläggningar - såsom arrendeavtal, renoveringsbehov och tillgång till omklädningsrum eller verkstad. En attraktiv och väl anpassad anläggning är ofta en starkt bidragande faktor till att en anläggning blir använd och uppskattad av sina medlemmar, och att det kan hållas nybörjarkurser eller egna utbildningar där. Tillgång till omklädningsrum, rinnande vatten och förråd är viktigt, men det är exempelvis bara drygt hälften som har tillgång till omklädningsrum, och det beskrivs ofta som för litet eller i renoveringsbehov. Analys av svar i enkäten har oftast gjorts på samtliga svar som helhet, oavsett vilken idrott de tillhör, eftersom det inte varit någon större skillnad mellan

grupperna - förutom i vissa typer av frågor, då idrottslig tillhörighet har lyfts fram och jämförts för att påvisa skillnader mellan två eller flera idrotter. Ibland har även kommentarer gjorts kring sådant som sticker ut eller kan tänkas hänga ihop med andra faktorer. Dessa kommentarer är baserade på författarens egna erfarenheter och tankar, samt till viss del tidigare motsvarande undersökningar.

Bland de fem förbundens idrotter träder det fram en bild där kanot och rodd har mycket gemensamt i och med att det är mer konditionsbetonad träning, och att verksamhet normalt bedrivs hela året - om än i anpassad form på vintern, medan segling, issegling och motorsport på vattnet är mer utpräglade i sin specifika form och därför säsongsbaserade. Detta medför vissa gemensamma egenskaper för anläggningen, såsom behovet av uppvärmda rum inomhus som till viss del minskar när klubben ändå inte är verksam under den tiden på året då behovet är som störst. Samtidigt uttrycker vissa en önskan om att ibland ha en verkstad, eller en plats att samlas, och en möjlighet till samarbeten uppbaras där samma behov finns, men inte hela tiden, och klubben ensam är för liten, men tillsammans kan resurserna bli tillräckliga.

Rapporten lägger en grund för att i nästa steg kunna se möjliga samarbeten och gemensamma behov.

Metod

Enkäten innehöll 28 frågor uppdelade på 10 områden, som exempelvis tillgång till byggnader, arrendeavtal för marktillgång, målgrupper för klubbens verksamhet och tillgång till faciliteter. Det fanns även plats för kommentarer efter flera av frågorna. Utdrag från frisvar som är representativa eller intressanta för analysen och helhetsbilden har tagits med i denna presentation av enkäten. Ordmoln med nyckelord har också använts för att visa trender bland svaren.

Underlag samlades in genom att skicka ut enkät och information till samtliga klubbar anslutna till något av de aktuella Specialidrottsförbunden (SF). Den kontaktadress som klubben själva uppgivit i Idrott-Online användes i första hand, men även andra etablerade kontaktlistor har använts för att nå fram till fler. Frågorna kunde fyllas i via det digitala enkätverktyget SurveyMonkey. Vem som helst i klubben kunde skicka in svaret, men eftersom information och länk endast skickades till angivna kontaktadresser för klubben, dess ordförande eller en specifik person med ansvar för anläggningen är det troligtvis mestadels dessa som också fyllt i svar.

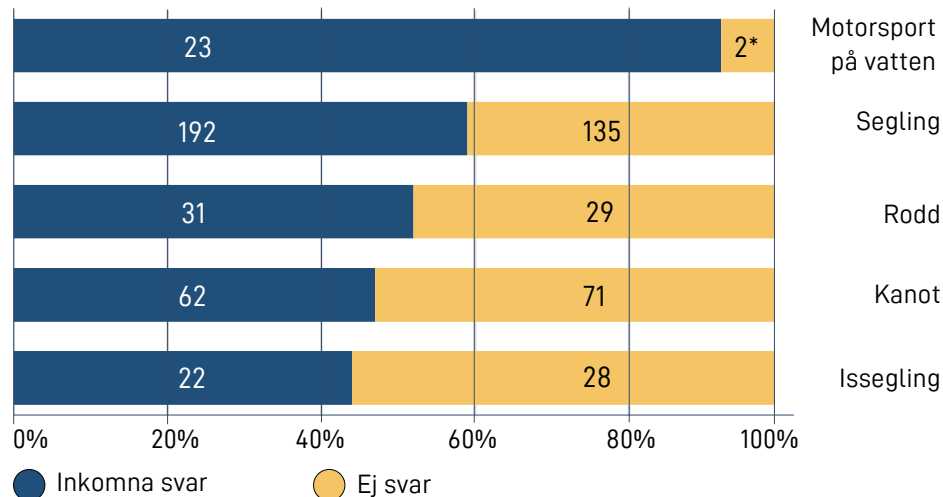
Utskick och information har i möjligaste mån varit likadan, men kan ha skiljt något mellan idrotterna. Det är också möjligt att vissa klubbar som är mindre aktiva inte har uppdaterat sin kontaktadress och därför inte fått meddelandet till rätt ställe. Påminnelse har skickats ut vid minst ett tillfälle per idrott.

Vilka har svarat?

De fem idrotterna har tillsammans ca 600 medlemsföreningar, men med tanke på att flera av dessa är medlemmar i mer än ett Specialidrottsförbund (SF) är det snarare ungefär 550 unika föreningar. Totalt har vi fått 302 svar varav 50 st angivit att de har mer än 1 st idrott.

Varje klubb har angivit vilken eller vilka sporter som de primärt utövar och baserat på detta läser vi svarsfrekvens och antal svar per idrott till höger i diagrammet. Notera att frekvensen ligger mellan 44% (Issegling) och 59% (Segling) för fyra av idrotterna, medan motorsport på vatten ser ut att ha en svarsfrekvens på 92% - men det är delvis missvisande eftersom ca 8-10 st av de klubbar som anger att de har en sektion för motorsport på vatten inte är med i det aktuella Specialidrottsförbundet (Svenska Motorsportförbundet - Svemo). 30 av de svarande klubbarna har angivit att de sysslar med annan idrott, varav 11 st inte angivit någon av våra fem idrotter i fokus. Däremot kan vi se från deras svar att det oftast handlar om vindsurfing (Seglarförbundet) och Stand Up Paddling (Kanothförbundet). Några anger att de inte utövar någon sport.

Det är troligt att klubbar som har mer aktiv verksamhet och anläggning har känt sig mer träffade av enkätens information, och mer intresserade av att fylla i den. Det är samtidigt också troligt att klubbar med etablerad kontakt och förtroende för sitt förbund är mer benägna att svara. Vi behöver därför utgå från att de svarande klubbarna inte är helt och hållet representativa för helheten, utan snarare

Figur 1. Svarsfrekvens enkät, per idrott. Antal inkomna svar per antal medlemsföreningar.

*Antalet ej svarande som är medlemmar i Svemo Vattensporter är fler än 2, eftersom ca 10st av de 23 som svarat ej är med i detta förbund. Ej svar snarare ca 12st.

mestadels för de som har högre aktivitet. Därför blir det svårt att med säkerhet säga att svaren från denna enkät går att applicera på hela gruppen vattensporter.

Vi kan se utifrån kommentarer från vissa svarande att man upplever att frågorna inte är tillämpliga på deras verksamhet. Exempelvis finns det flera båtklubbar anslutna till Seglarförbundet som mest uppfattar sig som en bryggförening eller en organisation med gemensamma lokaler, ytor och material. Det finns även ett antal svar från kanothklubbar där verksamheten enbart handlar om motion, rekreation och friluftsliv för vuxna - vilka inte känner igen sig i begreppen idrott och sport. (idrott=träningbetonat, medan sport=tävlingsinlag)

"Vi är en fritidsbåthamn med några medlemmar som havskappseglar" - Seglingsklubb

Totalt sett ser vi att en svarsfrekvens strax över 50% är tillräcklig för att göra en nulägesanalys och förstå vilka de huvudsakliga gemensamma utmaningarna är, och inom vilka områden vi kan lära mest av varandra. Däremot är det inte möjligt att säga med säkerhet exakt hur många som har en specifik utmaning, eller att på marginalen avgöra om något är vanligare än något annat. Diagrammet med absoluta tal anger alltså bara ca 50% av det faktiska antalet eftersom hälften inte svarat. Innehållet i denna enkätsammanställning bör betraktas som en indikation på vad många av de mer aktiva klubbarna upplever, och genom ett antal specifika exempel ge en inblick i detaljer som i många fall är representativa för fler.

Överlapp och samband

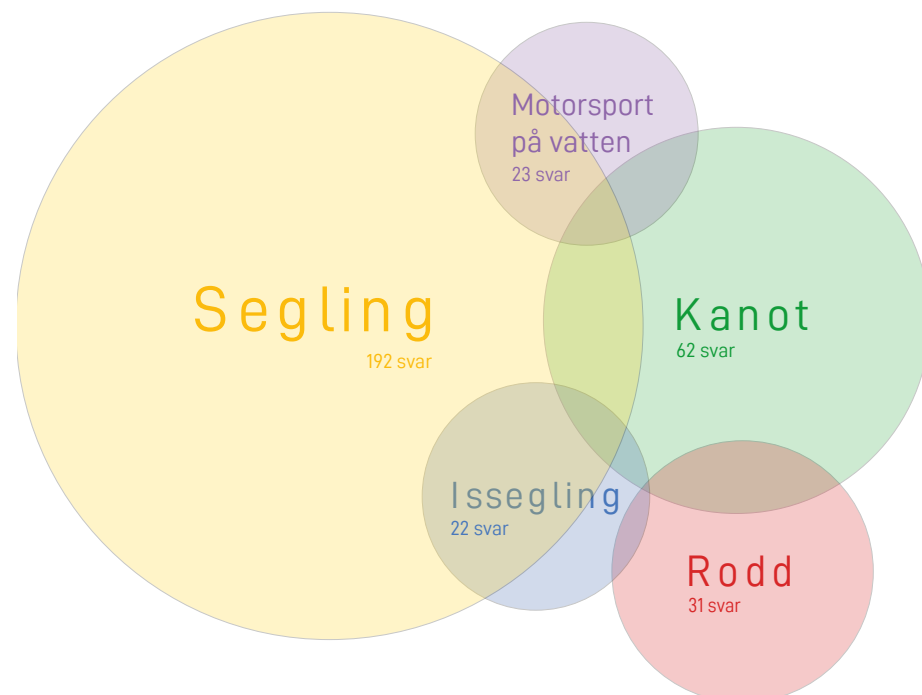

Bildmontage: Olika vattensporter - samma arena.

Samma klubb har kunnat ange flera svar på samma fråga i vissa fall. Exempelvis vilken idrott de primärt utövar. Men också vilka målgrupper klubbens verksamhet riktar sig mot eller vilka faciliteter som finns att tillgå. Därför förekommer överlapp av svar på vissa frågor, och den procentuella andelen för alla svar kan inte summeras till 100%. Dessa överlapp indikerar ibland samband, som exempelvis att många isseglingsklubbar även svarat att de håller på med segling. Detta är väntat eftersom idrotterna har mycket gemensamt och kompletterar varandra från sommar- till vintersäsong.

Samband kan även utläsas mellan de som svarat att de saknar tillgång till byggnad eller klubblokal, och de som saknar tillgång till markytor respektive faciliteter. Detta är också ett väntat samband eftersom faciliteter nästan alltid finns i en byggnad, och en byggnad är ofta kopplad till en markyta eller bryggor intill.

I nästa steg finns även samband mellan svarande som uppger att de har tillgång till byggnad, mark och faciliteter, och huruvida dessa klubbar håller nybörjarkurs och träningar för barn och ungdomar, eller för para-idrottare. Den typen av verksamhet gynnas ofta av tryggheten i en fast plats. Men det är inte ett krav, och det finns flera exempel på klubbar som valt att inte ha en fast punkt, och är nöjda med det.

Figur 2. "Vilken idrott utövar er klubb i första hand?" (inkl. överlapp vid flersektionsföreningar)

Tillgång till byggnad kopplat till andra faktorer

Andelen som saknar tillgång till byggnad är låg för både rodd och kanot, och vid närmare anblick ser vi att samtliga i dessa kategorier är intresseföreningar, som exempelvis Nationella Inomhusroddföreningen. För seglingen är andelen något högre som saknar byggnad, men många av de svarande seglingsklubbarna beskriver att de har avtal för uppställningsplatser och bryggor, eller att man hyr vid behov, vilket indikerar att andelen som faktiskt är i behov av en byggnad inte är särskilt stor.

För issegling och motorsport på vatten är andelen som saknar tillgång till byggnad relativt stor, och kan kopplas till idrotternas behov av flexibilitet eftersom tillgång till vatten/is kan variera stort. Ofta behöver aktiva transportera sig och sin utrustning längre sträckor för att nå bra is, eller vatten med tillstånd för motorsport. De flesta äger sin utrustning själva och behovet av gemensamma lokaler blir mindre. Bland svarande i dessa idrotter som ändå har byggnad har de ofta även samarbete med exempelvis en seglingsklubb, båtklubb eller annan motorsport.

"Klubben har löpande avtal om markanvändning för våra egenägda två förrådsbodar i hamnen." - Seglingsklubb

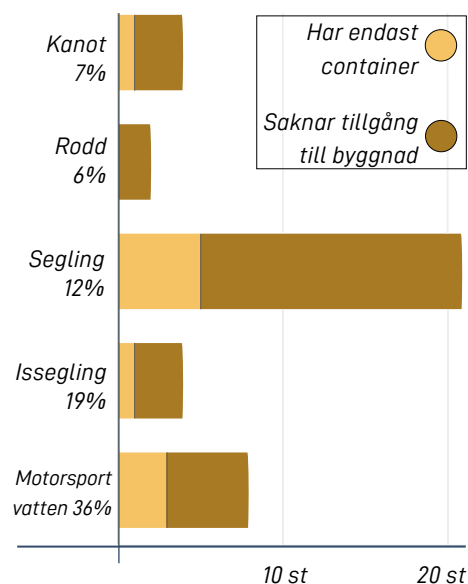
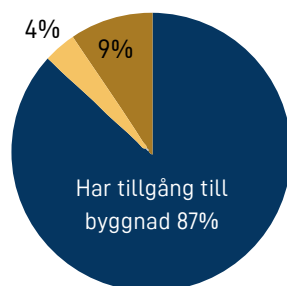
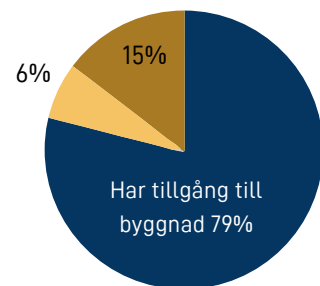

Fig.1 Antal svarande som saknar byggnad eller bara har container. (Samt % av hela idrotten)

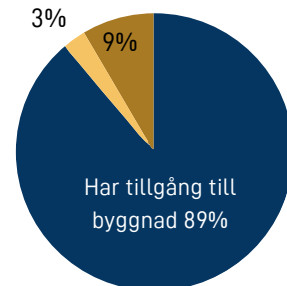
Landsbygd (191 svar)

Andel som saknar tillgång till byggnad (9%), eller endast nyttjar en container (4%) är lägre för de svarande som har sin anläggning i en mindre stad eller på landsbygden. Skillnaden mot storstaden kan bero på att konkurrensen om attraktiva platser vid vattnet är lägre där det finns gott om utrymme. Denna siffra säger dock inget om kvaliteten på anläggningarna.

Storstad (62 svar)

Andel som saknar tillgång till byggnad (15%), eller endast nyttjar en container (6%) är högre för de svarande som har sin anläggning i en storstad (Stockholm, Göteborg, Malmö). Detta kan kopplas till konkurrens om attraktiva platser i staden, och ökade kostnader för ägande eller hyra som följd. Flera klubbar anger samtidigt ökat intresse för medlemskap som deras begränsade anläggningar inte kan möta.

Segling (187 svar)

Andel som har tillgång till byggnad är något högre inom seglingen än snittet i enkäten. Det kan vara kopplat till att utrustningen är svår att transportera fram och tillbaka, och det är vanligt att kunna hyra in sig på hamnområden eller samarbeta med båtklubbar som har en byggnad. Troligtvis är det svårt att ens ha en seglingsklubb utan en byggnad eller ett förråd.

Avtalstiden påverkar möjligheten att utveckla klubbens anläggning

I enkäten har de svarande klubbarna angivit om de hyr sina lokaler, och i så fall vilken avtalstid som gäller. 112 av 302 har svarat på denna fråga - ca 35%, vilket motsvarar de som angivit att de hyr på något sätt för någon av kategorierna av byggnader, tex förråd, omklädnings, osv. Utifrån dessa svar i Figur 3 nedan ser vi att nästan hälften av de som hyr någon av sina lokaler har en avtalstid kortare än 6 år. Vi behöver räkna med en viss felmarginal för de som tolkat frågorna om ägandeform och avtalstid på olika sätt, eller eventuellt svarat gällande sitt markavtal på denna fråga, men vi kan ändå se en tendens att 10-15% har korta hyresavtal för sin anläggning - vilket i sin tur påverkar klubbens incitament och möjligheter att investera i byggnader och lokaler med antingen egna pengar eller med hjälp av projekt pengar som exempelvis kan sökas via Riksidrottsförbundet. Ofta är det ett krav på minst 10 års avtalstid för att få anläggningsbidrag till utveckling av de egna lokalerna, och det kan vara mycket dyrt att investera själva med risk att bli av med anläggningen några år senare.

Om vi jämför avtalstider för klubbar som är verksamma i storstäder mot landsbygd ser vi en tendens till att avtal är kortare i storstäderna. I storstäderna anger hälften att de hyr någon av sina lokaler, och 67% av dessa har kortare än 6 års avtal. Detta är alltså jämfört med det nationella snittet nästan dubbelt så många klubbar som sitter med ofördelaktiga avtal som begränsar

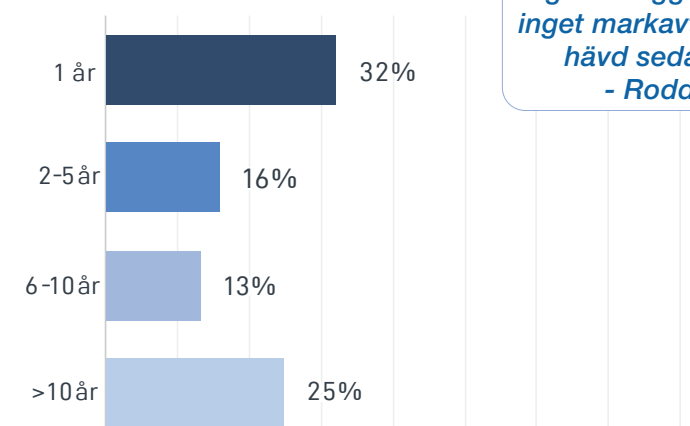
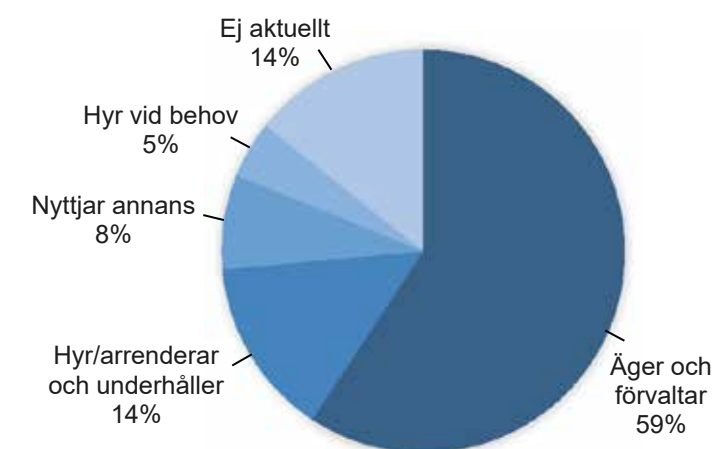

Fig.3 Längd avtalstid för hyra byggnad / klubblokal (av 112 svarande)

"Äger anläggning men har inget markavtal - gammal hävd sedan 1931." - Roddklubb

Figur 2. Tillgång till klubbhus (alla svar), uppdelat mellan ägandeform

deras möjlighet att själva utveckla och investera.

"Vi hyr av kommunen med fullt ansvar för allt underhåll." - Segling-/isseglingsklubb

Att ägandeform och hyresavtal är sämre i storstaden kan eventuellt kopplas till den större konkurrensen om attraktiva platser vid vattnet, och kommuner eller andra hyresvärdars ovilja att binda upp sig på långa avtal för lokaler och platser som eventuellt kan ge dem ett större värde på något annat sätt. Detta har också indikerats i flera av kommentarerna i enkäten där klubbar beskriver att kommuner verkar ovilliga att prioritera vattensportens verksamhet, och ibland även ointresserade eller oinsatta i klubbens verksamhet, betydelse och omfattning.

Många städer vill att deras strandkanter och kajer ska vara som ett skyltfönster för orten, och är därför måna om att byggnader och anläggningar där ska hålla högre kvalitet. När en vattensportklubb förvaltar sin anläggning själva blir ofta resurserna begränsande, och det kan vara svårt att leva upp till den standard som förväntas från staden eller hyresvärderna. En ideell förening har fundamentalt annorlunda förutsättningar att underhålla en anläggning, och vi kan exempelvis se att flera klubbar endast har bryggor och inget större hus, vilket underlättar underhållet, och kan vara lättare att få tillstånd för.

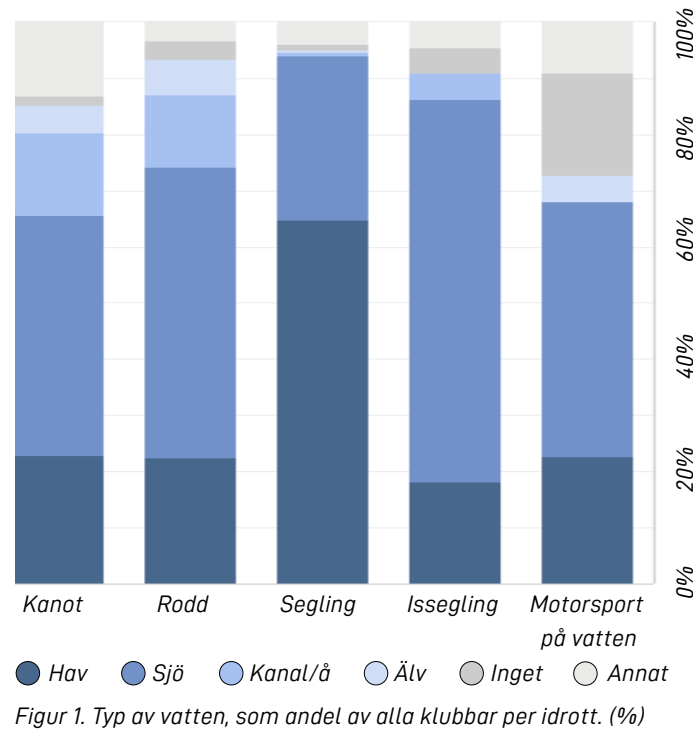
Vid vilken typ av vatten ligger klubbens anläggning?

Två tredjedelar av seglingsklubbarna ligger vid havet, och resten vid sjöar. Det är tydligt att segling kräver större och öppnare vatten. Vi kan också se att rodd och kanot har omvänt mot segling och nästan likadana svar där ca 50% ligger vid en sjö, 25% vid havet, och resten vid olika typer av vattendrag. Rodd och kanot gynnas ofta av lugnare vatten för deras låga båtar, även om det förekommer både havskajaker och havsrodd.

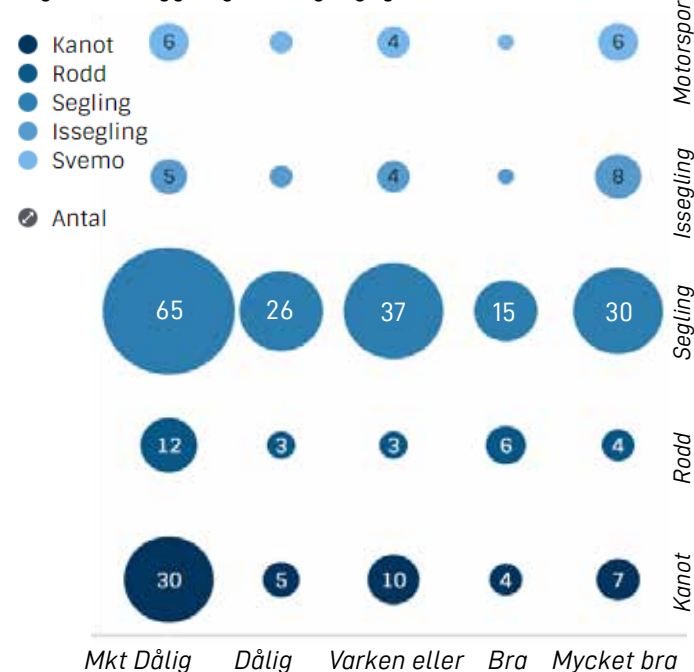
"Badhus." - Kanotpoloklubb

Issegling har den största andelen vid sjöar - närmare 75% - vilket hänger ihop med att sjöar fryser bättre än det salta havet, och det behövs större ytor där isjakterna kan få upp farten. Även motorsporter på vatten behöver större ytor för att få upp farten - och kan ligga vid både hav och sjö beroende på vilken gren som utövas. Vattnet vid anläggningen påverkar vilka idrotter och grenar som potentiellt kan dela multi-funktionella utrymmen och samverka.

"Älvmynning - både hav och älv i direkt anslutning." - Kanotklubb

Figur 2. Anläggningens tillgänglighet med kollektivtrafik

Tillgänglighet med kollektivtrafik

Närhet och tillgänglighet har stor betydelse för hur många nya personer lockas till en idrott eller en klubb. En anläggning dit barn och unga själva kan ta sig för träningar gör det mer sannolikt att upptäckta verksamheten och att utövarna blir kvar. I detta diagram ser vi en polarisering där en majoritet upplever mycket dålig tillgänglighet med kollektivtrafik, medan många andra tycker att den är mycket bra.

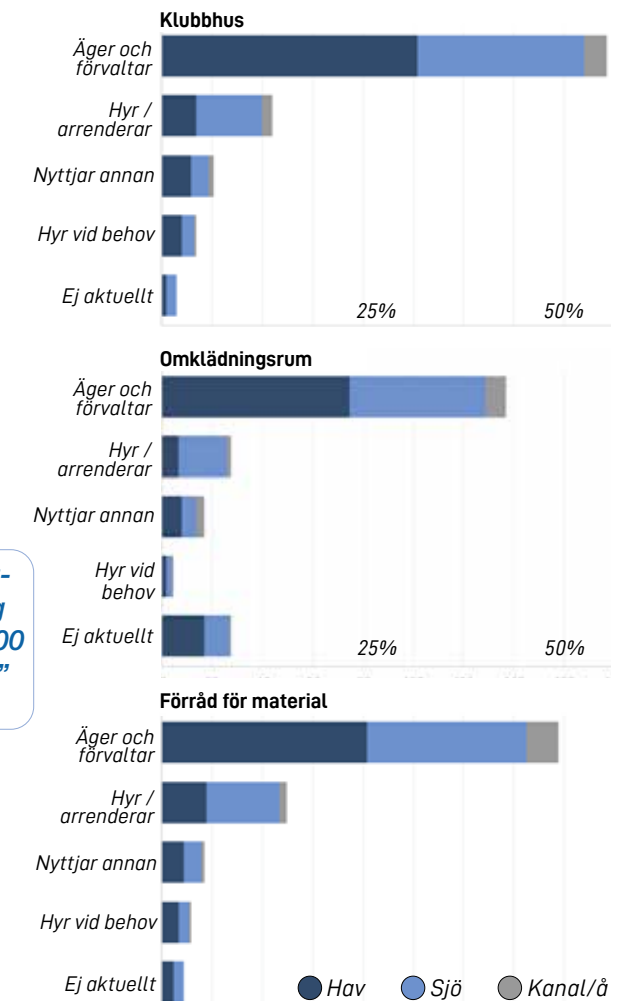
Obalansen är störst för kanot där över 60% uppger dålig eller mycket dålig tillgänglighet med kollektivtrafik. Eftersom vattensportanläggningar i första hand behöver ligga vid vattnet är det sedan en fråga om kollektivtrafiken är utbyggd fram till denna plats vid vattnet, eller det omvända i de fall en klubb har möjlighet att bygga en ny eller hyra anläggning vid befintliga goda kontakter med kollektivtrafiken.

Ägandeform av klubbens anläggning, jämfört med plats vid hav eller sjö.

Klubbarna tillfrågades om mer detaljer kring sina anläggningar och de olika typer av byggnader och funktioner de har tillgång till. Samtidigt fick de även svara på ifall de äger, hyr eller nyttjar på annat sätt. I diagrammet till höger är ägandeformen per anläggningsdel jämförd med vilken typ av vatten den ligger vid. Svare som uppgav att de inte hade någon byggnad alls har tagits bort från statistiken.

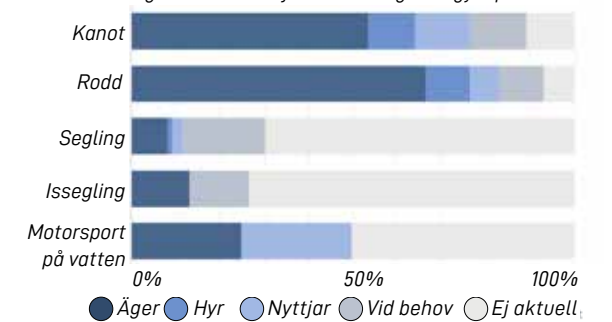
Först kan vi notera att det är betydligt vanligare att klubben själva äger och förvaltar sin anläggning än att man hyr eller nyttjar någon annans - ungefär fyra gånger så vanligt när det gäller klubbhus, omklädningsrum och förråd. Vi ser att de flesta med tillgång till anläggning också äger och förvaltar dem själva - men när det gäller marken utanför är det vanligare att den arrenderas. Detta återfinns i analysen av svar kring mark och ytor. På frågan om tillgång till gym i den egna anläggningen är svaren annorlunda mot övriga delar, genom att drygt 40% av svarande anger att det inte är aktuellt, och 20% att man hyr vid behov. Endast knappt 30% äger och förvaltar ett eget gym. Detta hänger troligtvis ihop med att gym är vanligt inom kanot och rodd, men mycket ovanligt bland seglingsklubbar.

"Klubben har aktivitet vid kanothuset året om... styrketräning ca 800 tillfällen, vinterbad ca 1200 dopp utegym ca 1000 tillfällen." - Kanotklubb

Figur 3, 4 & 5 (ovan) ägande olika typer av lokaler.

Fig 6. Nedan som jämförelse: ägande gym per idrott

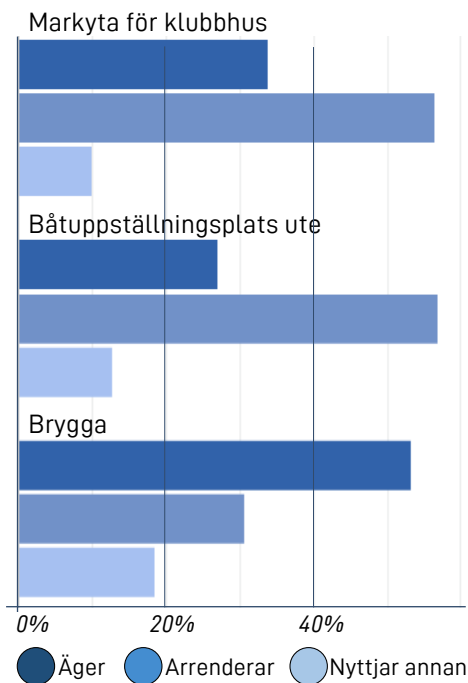

Arrende vanligast för markytor och uppställningsplats - men variationen är stor

I det här avsnittet kommer vi att titta på klubbarnas tillgång till olika typer av markytor i form av tomt för klubbhus, båtuppställningsplats och bryggor. De svarande har angivit ägandeform (äger, arrenderas eller annat), samt avtalstid i de fall det finns. I Figur 1 till höger ser vi andel svarande som äger, arrenderar eller på annat sätt har tillgång till markytor och uppställningsplatser. Vanligast är att arrendera, som är nästan dubbelt mot att äga - vilket kan jämföras med omvänt förhållande när det gäller byggnader. Totalt sett är andelen med tillgång till mark ungefär samma som tillgång till byggnader, och det finns ett starkt samband.

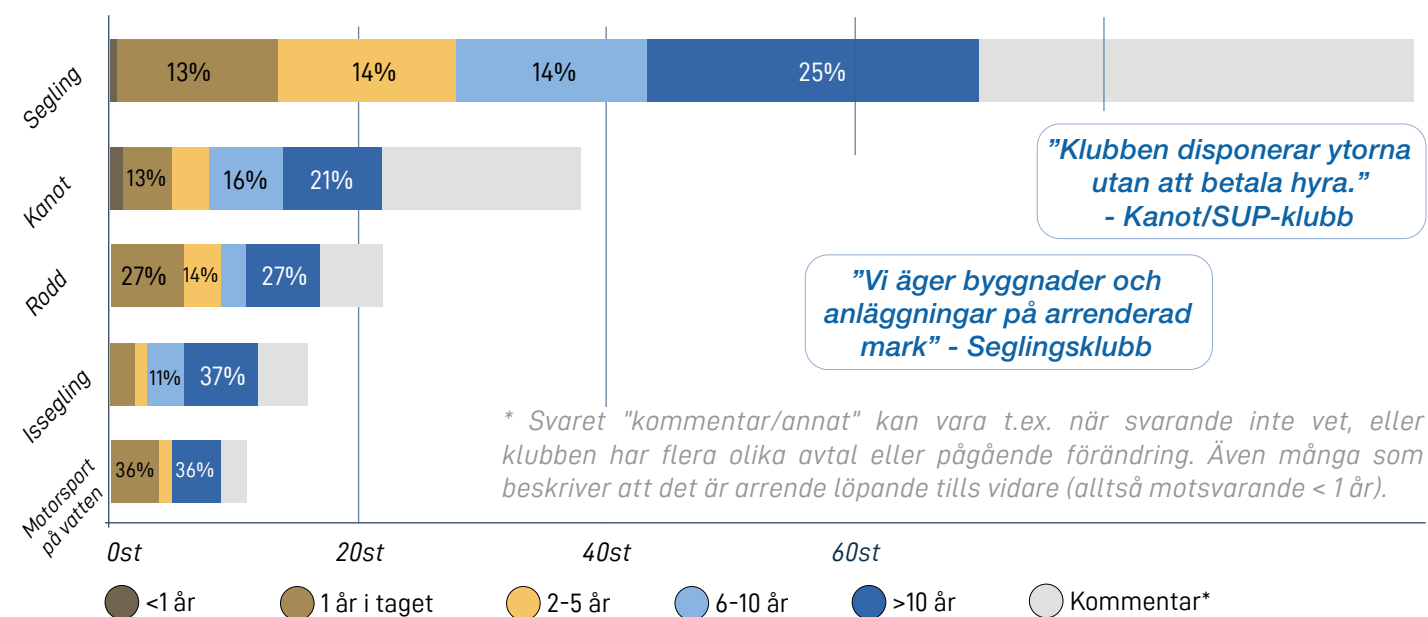
svar). Där framgår att längre avtalstider är något vanligare, men många som svarat "kommentar/annat" är osäkra på avtalstider, eller har olika för olika byggnader/tomter.

Slutsats från detta är att minst 20% av alla klubbarna har arrendetider för sina markytor och uppställningsplatser som är kortare än 6 år, och därmed ofta för korta för att exempelvis söka bidrag eller göra trygga investeringar i anläggningen. Det finns en viss skillnad mellan idrotterna, där rodd och motorsport på vatten i högre grad sitter med kortare arrendeavtal, och det verkar finnas en större osäkerhet om vilka avtal man har i svaren från kanot och segling. (grå färg i Figur 2)

Figur 1. Andel svar per ägandeform mark(%)

Om vi tittar på Figur 2 nedan kan vi se avtalstider för arrenden av mark (203

Figur 2. Avtalstid mark/ytor för svarande som arrenderar (antal svarande, samt % av svarande med arrende)

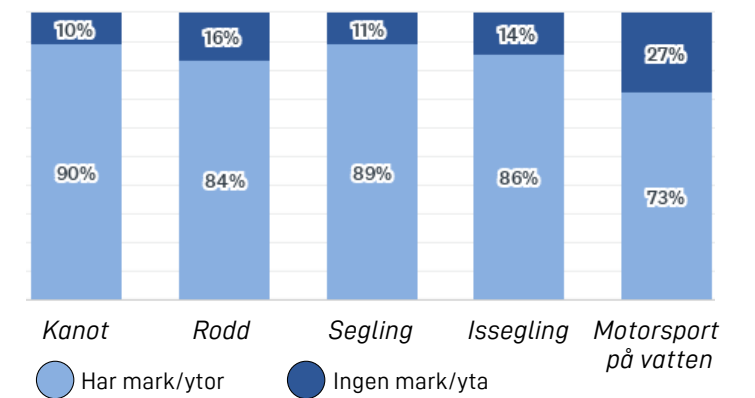

Exempel på yta med plats för motorbåtar och släpkärror.

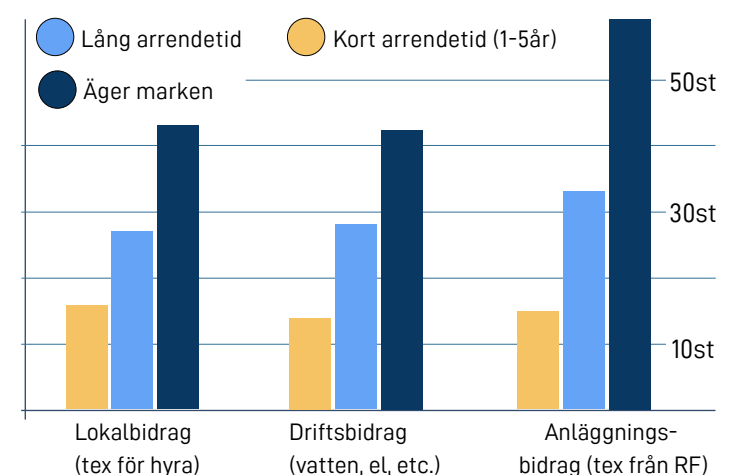
Mindre skillnad mellan idrotter, större skillnad mellan ägande och arrendetider

I Figur 3 överst till höger ser vi andel svarande klubbar som har tillgång till markytor, uppställningsplatser och bryggor - uppdelat per idrott som klubben angivit. Vi kan notera att skillnaden inte är särskilt stor sinsemellan, och inte heller vid jämförelse med tillgång till byggnad. Vi kan även se ett tydligt samband i svaren på enkäten att de som har tillgång till markytor till 96% också har tillgång till en byggnad i någon form.

Större skillnad syns när vi tittar på hur många klubbar som regelbundet söker och får bidrag för sin anläggning (såsom lokalbidrag för hyra, driftsbidrag för el, eller anläggningsbidrag för ny-/ombyggnad). Det är en mindre andel (ca 30-40%) av det totala antalet klubbar som brukar söka denna typ av bidrag (kan bero på att kunskap och rutiner saknas i klubben, men också på att bidragen inte är anpassade för vattensportanläggningar). Bland de som arrenderar och regelbundet får bidragen har dubbelt så många en lång avtalstid jämfört med en kort, och ännu fler äger sin markyta själva. Detta ska läsas ihop med det faktum att arrende är vanligare än att äga marken, och det blir ännu tydligare att ett tryggt avtal för marken gör det betydligt lättare att söka och få beviljat olika typer av bidrag och stöd.

Figur 3. Ovan: Andel klubbar med tillgång mark/ytor (per idrott)

Figur 4. Får anläggn.bidrag (jämf. m. ägande eller arrendetid)

Markytor till exempelvis förvaring av kanoter och annat.

Roddare börjar senare, och seglare slutar tidigare

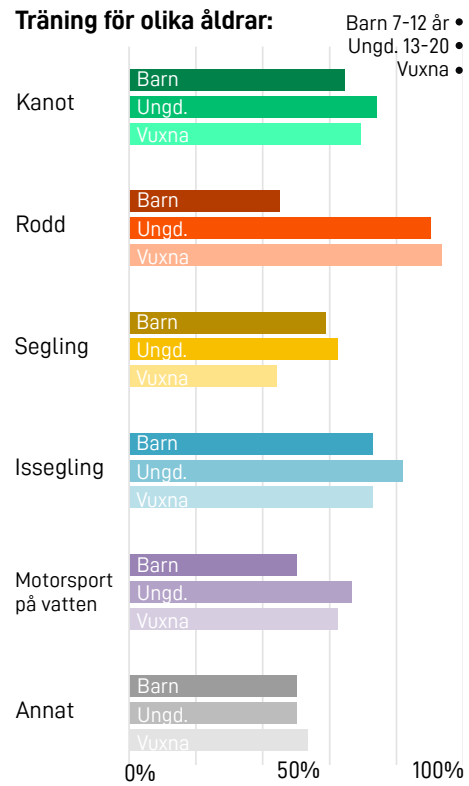
I många idrotter sker rekrytering främst bland barn, och träning upp till tonåren. Att ha träning och motion för vuxna är något som återfinns mest i friluft- och konditions-idrotter. Ibland kan själva idrotten vara komplicerad eller kräva viss kropps-kontroll, och därför sker rekrytering senare i åldrarna. Generellt kan vi se att alla vattensporterna rekryterar ungdomar relativt sent i åldrarna, och har en större andel aktiva vuxna än de flesta andra idrotter. Det är en jämn fördelning av olika åldrar och olika typer av verksamheter.

"Vi har mest motionsträning, med kurser som insteg i verksamheten, och fortbildning." - Kanotklubb

I figur 1 kan vi läsa att roddklubbarna har mer träning för äldre ungdomar än för barn, och ännu mer träning för vuxna. Detta kan exempelvis bero på att rodd kan vara svårt för små barn i stora båtar, och att vuxna fortsätter kan bero på att träningsformen

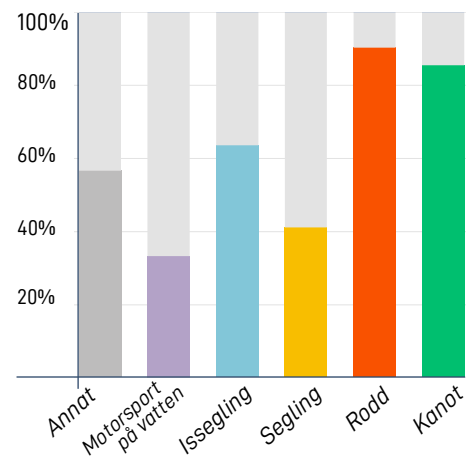
passar bra för motion för vuxna och äldre, men också att det finns en tradition med verksamhet för äldre (framförallt män). Rodden står i kontrast med seglingen som omvänt har något mer träning för de yngre, och färre vuxna som tränar. Troligtvis finns de vuxna som funktionärer och annat, men vanligtvis är det äldre ungdomar som tränar de yngre.

Nedan, i figur 2, ser vi jämförelser av hur många klubbar som bedriver motion och rekreation för vuxna, där kanot och rodd har ca 90% som bland annat har denna verksamhet. Detta förstärker bilden av att dessa två idrotter lockar många vuxna att fortsätta hela livet, med passande träningsform, naturupplevelse och en kultur där alla fortsätter träna.

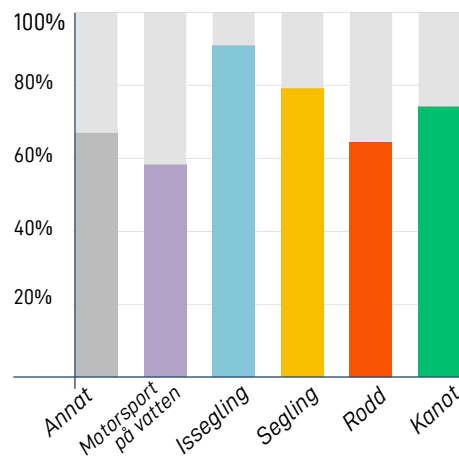
Figur 1. Andel klubbar med träning för dessa åldersgrupper. (barn, ungdom, vuxna)

Motion och rekreation för vuxna

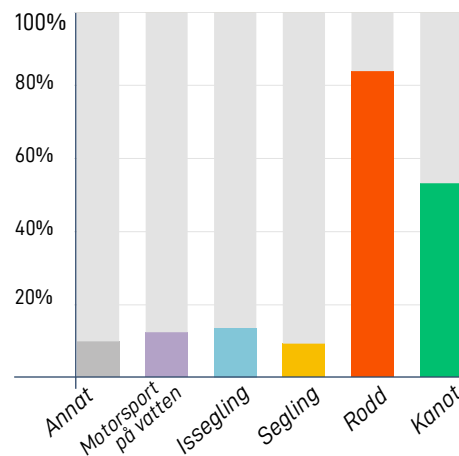
Figur 2. Har motion & rekreation för vuxna

Nybjörjkurs

Figur 3. Har nybjörjkurs för barn och unga

Styrka/inomhusträning

Figur 4. Styrka/inomhusträning för 13-20 år

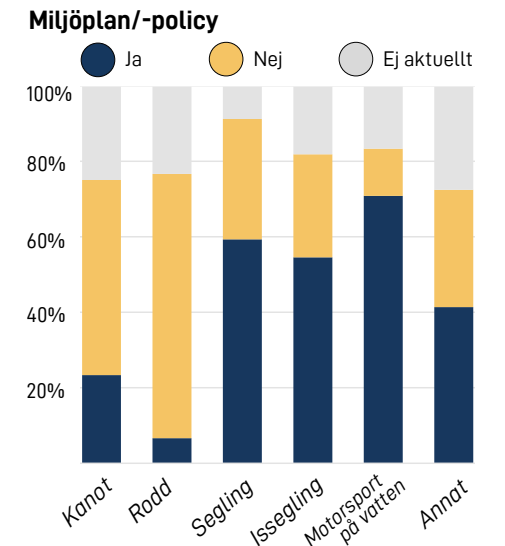
Miljöarbete mer vanligt där behovet är stort

Vi kan se i Figur 1 att det är stor skillnad mellan idrotterna när det gäller om klubbarna har en aktiv miljöplan/policy eller inte. Segling, issegling och motorsport på vatten har en tydlig majoritet där detta finns - vilket kan kopplas till att dessa idrotter i högre grad använder färger och kemikalier för bottenbeläggning på båtar, och i fallet med motorsport även bränsle och oljehantering. Detta ställer högre krav på aktivt miljöarbete. Seglarförbundet har nyligen genomfört projektet "optimist för havet" för att medvetandegöra miljöfrågor, och inom Svemo (dit motorsport på vatten hör) är aktivt miljöarbete mer eller mindre ett krav.

Inom kanot och rodd är det endast ett fåtal som anger att man har en miljöplan/policy, och samtidigt nästan 40% som är nöjda med sitt nuvarande arbete. Flera kommentarer indikerar att man inte uppfattar att det finns ett behov av aktivt

miljöarbete eftersom man inte hanterar kemikalier och inte genererar särskilt mycket avfall.

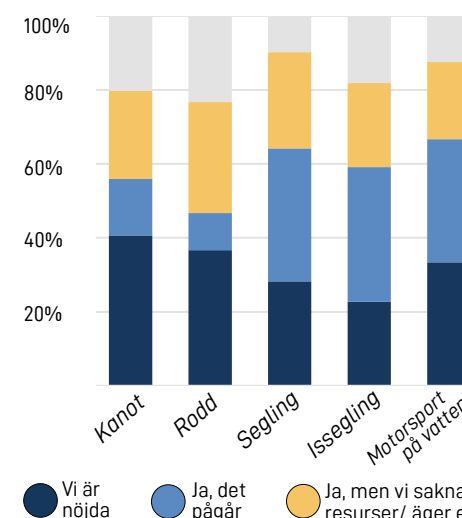
Generellt ser vi att ca 20-30% av alla svarande uppger att de skulle vilja jobba mer med miljö och hållbarhet, men begränsas av för lite resurser, eller en ägandeform som gör att de inte själva kan påverka. I figur 3 kan vi också se att det är ca 40% som anger att de har en miljöstation för avfall, och nästan lika många som svarat att detta inte är aktuellt. Frågan är om det skulle kunna vara aktuellt om man uppfattade miljöfrågan som viktigare, och fick mer information om hur exempelvis kassering av gammal utrustning ska hanteras, eller om vinterförvaring av följebåtar och motorer. Miljöarbete kan göras i olika stor omfattning, men en miljöpolicy och en avfallsstation bör inte vara för mycket begärt i de flesta aktiva klubbar.

Figur 1. Andel med aktiv miljöplan per idrott

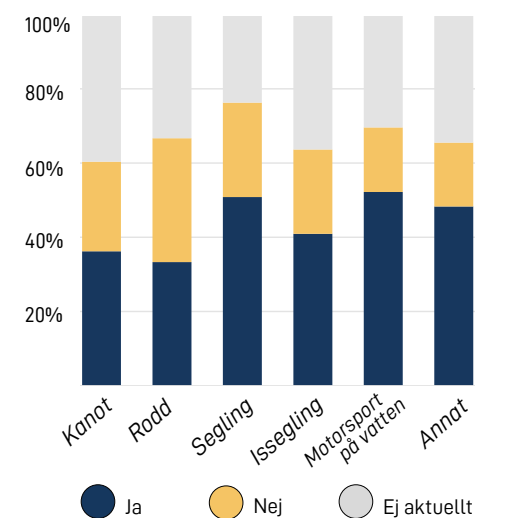
"Vi har i princip ingen miljöfarlig verksamhet. Sopor sorteras." - Kanotklubb

Vill ni jobba mer med miljö/hållbarhet?

Plast i havet. Foto: Håll Sverige Rent

Miljöstation för avfall

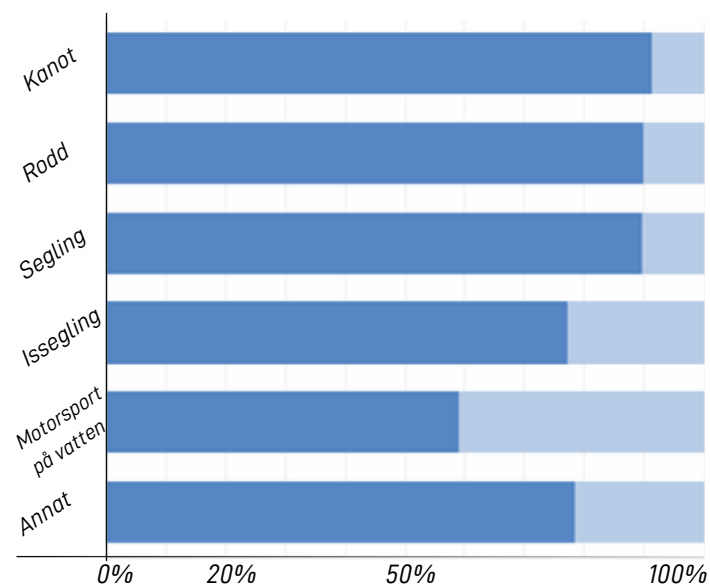

El, avlopp, rinnande vatten och verkstad

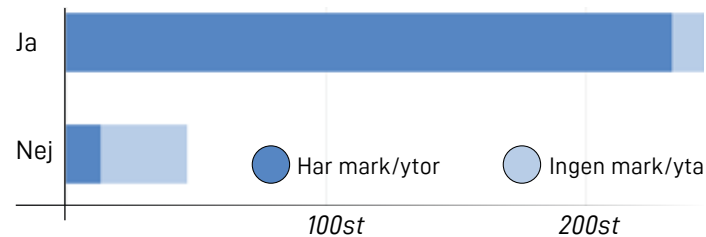
Det finns ett tydligt samband mellan tillgång till marktytor/byggnader och tillgång till faciliteter, vilket inte är så konstigt med tanke på att det ofta finns el i en byggnad, och att syftet med byggnaden exempelvis kan vara att ha en verkstad där du kan hantera material oavsett väder. Dessa fyra faktorer: el, avlopp, vatten och verkstad, underlättar för verksamhet då vädret är sämre, eller belysning krävs. Det blir möjligt att fixa med gemensam utrustning under vintern, eller ha möten på kvällstid. Rinnande vatten gör det möjligt att tvätta händer och utrustning vid behov.

Enligt Figur 3 till höger har 90% tillgång till el, medan något färre har avlopp och rinnande vatten, men knappt 60% har tillgång till verkstad. Det sistnämnda kan finnas i olika omfattning, och eventuellt fixande sker antagligen utomhus vid behov, då ingen verkstad finns. Detta försvårar delning av verktyg och material, och ökar slitaget på det som förvaras utomhus.

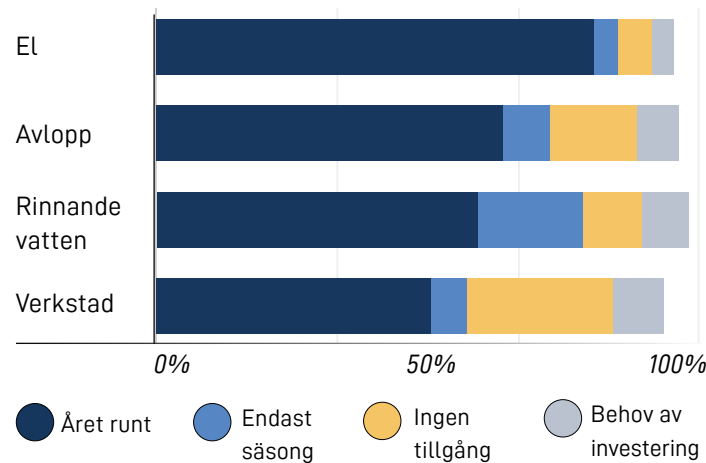
Tillgång till dessa grundläggande faciliteter är något som är möjligt att dela, hyra och flexibelt anpassa till olika verksamheter. Det är samtidigt en viktig faktor i en anläggning, som öppnar för fler möjligheter att skapa

Figur 1. Andel som har tillgång till faciliteter per idrott

Figur 2. Tillgång till faciliteter: el, avlopp, vatten och verkstad

Figur 3. Faciliteter, uppdelat samt typ av tillgång

ny verksamhet, och att välkomna fler olika medlemmar. Exempelvis vuxna med egen bil och utrustning, som motionstränar tillsammans på sommarhalvåret behöver kanske inte ett uppvärmt förråd, eller en plats att byta om efteråt, men det blir heller inte möjligt att dra igång ett initiativ för fysträning, eller sociala träffar under hösten och vintern. Inte heller går det att köpa in gemensamma verktyg, eller säkerställa miljövänlig hantering av kemikalier.

Enligt enkätsvaren finns ett tydligt samband mellan ökad trygghet i

”Vi skulle behöva en lokal för byggnation av ny utrustning. Vi ser en klar minskning i medlemmar sedan vi blev av med förrå.” - Isseglingsklubb

ägande eller avtal för anläggningen, och i vilken utsträckning klubben har tillgång till faciliteter. Av de som äger anläggningen själva har 95% el, omklädning och förråd, medan de som arrenderar, hyr eller nyttjar på annat sätt har sämre tillgång. Vad som är en konsekvens och orsak i detta samband är svårt att säga. De som har möjlighet att äga sin anläggning har troligtvis gjort det en längre tid, och har haft resurser att skaffa sig faciliteter, medan de som hyr anläggningen inte har samma möjlighet att påverka, men å andra sidan kanske kan välja att hyra någon annanstans om behov av faciliteter finns. Troligtvis är det ändå inte självvalt att sakna faciliteter, och snarare en faktor som begränsar eventuell utveckling och ny verksamhet.

”Vi har ingen verkstad men skulle behöva bygga, dock inte aktuellt än då vi vill bygga nya duschar, omklädningsrum och toalett först” - Motorsportklubb

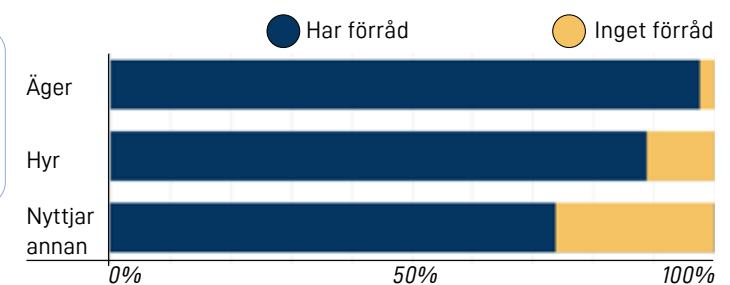
Möjlighet till samarbete och att dela en multifunktionell anläggning finns exempelvis genom att utnyttja gemensamma faciliteter såsom dessa, eftersom det handlar om liknande behov oavsett idrott, och tillgången till dessa är en tydlig aspekt som ger skillnad i verksamhetens möjligheter. Framförallt att dela på en verkstad har stor potential att effektivisera och skapa ökad hållbarhet.

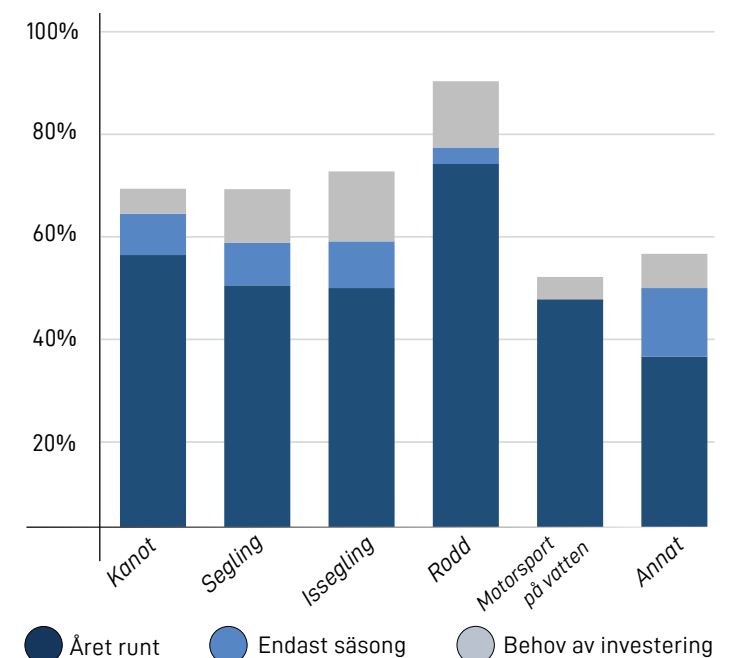
Ordmoln från kommentarer i frisar, till frågor om faciliteter.

Bild: Vattenslang på vägg utomhus (Seglingsanläggning)

Figur 4. Förråd: Tillgång till faciliteter, per ägandeform lokal.

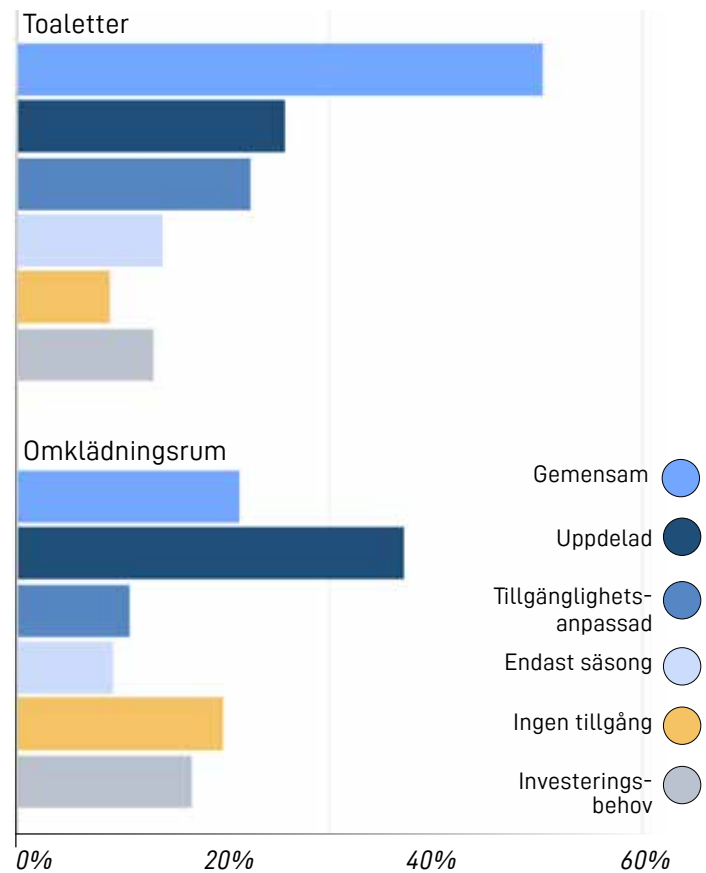

Figur 5. Tillgång verkstad (året om/säsong), andel % per idrott

Toalett och omklädning, samt tillgänglighet

Att ha tillgång till toaletter och omklädningsrum ökar tryggheten och tillgängligheten på idrottsanläggningen. Det blir även möjligt att ha verksamhet under längre tid och i sämre väder. Enligt figur 1 anger 11% att man helt saknar toalett, och 16% har investeringsbehov för att uppdatera befintliga faciliteter som kan vara i dåligt skick eller för lite för verksamheten. Det är ca 70% som har toaletter året runt, och endast 27% som har tillgänglighetsanpassade toaletter - en åtgärd som kan underlätta för många medlemmars användande.

Gällande omklädningsrum ser vi en liknande trend, men här är det hela 25% som saknar omklädningsrum och 21% anger investeringsbehov. Sammantaget är det ca 60% som har omklädningsrum, och ca en tredjedel av dessa är "gemensam" (ej uppdelat dam/herr), vilket kan upplevas otryggt för vissa medlemmar, men inte nödvändigtvis måste vara ett problem om det görs på ett bra sätt. Bland de som saknar omklädningsrum är segling och motorsport på vatten överrepresenterade procentuellt. Detta kan eventuellt kopplas till att dessa aktiviteter inte på samma sätt innebär konditionsträning, men samtidigt är det mycket vanligt att byta klädsel före och efter aktiviteten, oavsett om du blivit svettig. Ett omklädningsrum behöver inte ha dusch hos t.ex. en seglingsklubb, medan

Figur 1. Andel % (av 275 svar) med denna typ av facilitet. (svarande kan ange flera alternativ)

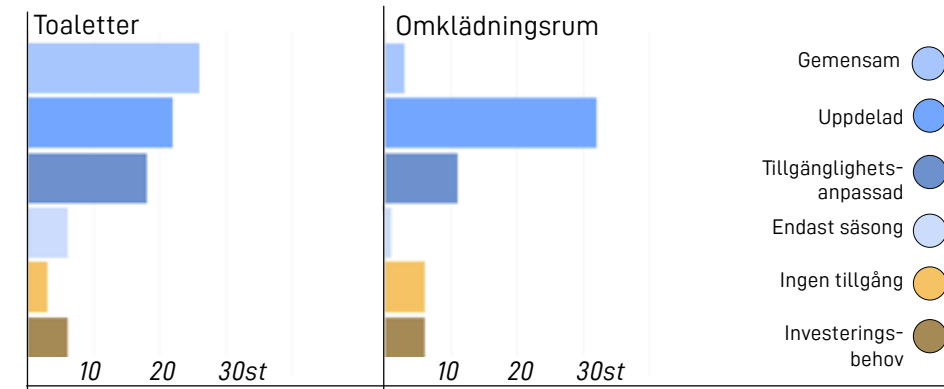
detta är det vanliga för konditionsidrotterna rodd och kanot.

Siffrorna för hygienfaciliteter är en del av ett mönster där klubbar med egna anläggningar och byggnader i högre grad har faciliteter som verkstad, omklädning, möjlighet till gym och andra funktioner, träning året runt, osv. Kvalitetsnivån på hygienfaciliteter kan ofta ha stor betydelse för om nya personer upplever anläggningen som trygg och attraktiv. Exempelvis kan möjlighet till uppdelade omklädningsrum och toaletter göra att fler kvinnor känner sig välkomna i mansdominerade klubbar eller verksamheter.

Toalett tillbyggd utanför hus. Ej tillgänglighetsanpassad.

Klubbar med para-idrott

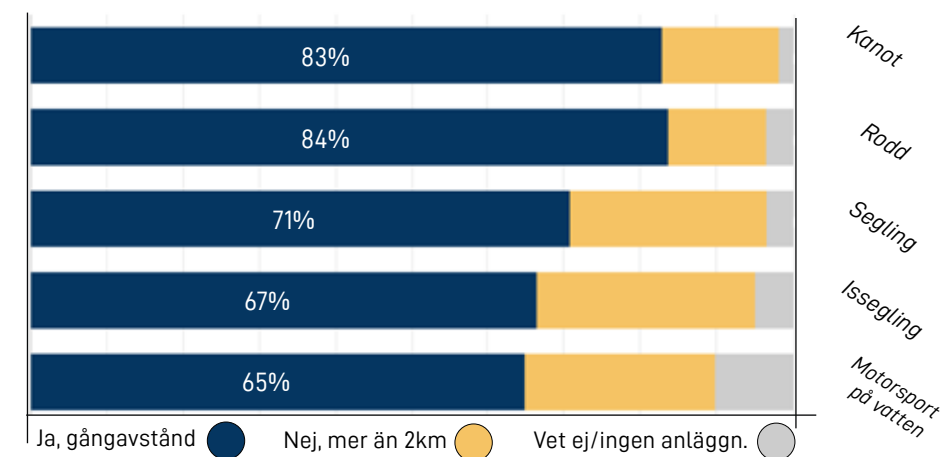

Figur 2. Typ av hygien-faciliteter och tillgänglighet. Endast svar med para-idrott. (45 svar)

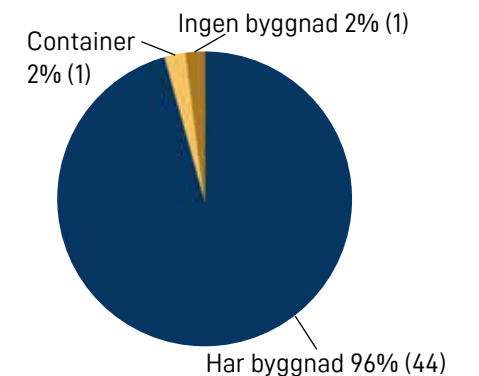
Endast 46 av 302 svarande anger att klubben har någon form av verksamhet för para-idrottare (personer med funktionshinder). I Figur 2 ovan visas fördelningen av dessa svarande per typ av toaletter och omklädningsrum och vi kan se att andelen med bättre tillgång till hygienfaciliteter är högre än hos snittet för alla svarande, men det finns ändå drygt 10st som saknar tillgång eller har investeringsbehov.

Gångavstånd - en annan aspekt av tillgänglighet

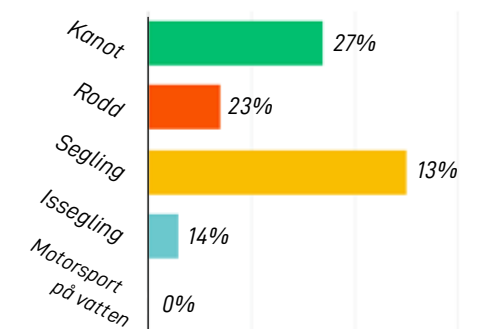
Figur 5 nedan visar andel svarande som har gångavstånd till sin anläggning från tätort - vilket är en starkt bidragande faktor till att attrahera och behålla nya barn och ungdomar. Kanot och rodd har 83%, resp 84% vilket kan kopplas till möjlighet att paddla/ro på mindre vatten inne i städer.

Figur 5. Ligger anläggningen på gångavstånd (inom 2km) från tätort? (292 svar)

Figur 3. Tillgång byggnad. Endast svarande med para-idrott. (46 svar)

Figur 4. Klubb med para-idrott. (46 svar) Storlek = antal (% angivet inom idrotten)

Roddanläggning. Ågesta, 3km från t-bana

Att äga tillsammans för att investera i verksamheten

Varje gren inom vattensporterna använder olika typer av båtar (och kajaker, brädor, osv.) och dessa innebär en investering och ett ansvar som antingen tas av klubben eller av medlemmen själv. Utrustningen kan ofta vara dyr och så stor att den behöver ett ordentligt förråd - vilket innebär en tröskel för den som vill pröva på, eller testa en ny gren. När klubben tar investeringen och ansvaret för utrustningen kan fler personer få nytta av sakerna men det ökar också slitaget och kräver genomtänkt förvaltning. Ju mer komplicerad utrustning, desto svårare att ha gemensamt ägande. Exempelvis äger de flesta som utövar motorsport på vatten sin egen maskin och hanteringen av denna är en del av sporten, medan de flesta nybörjare inom segling använder klubbens optimistjollar vid seglarläger och träningar. Äldre och mer etablerade klubbar med egen anläggning och kapital har ofta haft möjlighet att investera i utrustning över tid, och kan samtidigt garantera bra förråd och verkstad i de egna lokalerna. Att investera i den första båten innebär en viss tröskel.

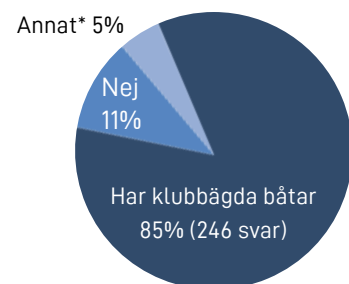
"SUP, Vindsurfing, Optimist, RS Quest, C55, Ribbar, Hårdbåtar, Bojmaterial, Signalflaggor mm" - Seglingsklubb

Gemensamma RS Quest-jollar på rad

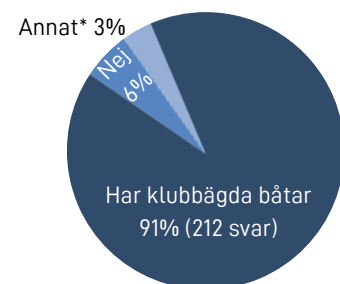
Klubbägda tävlings-roddbåtar på vagn

Alla svarande (292 svar)

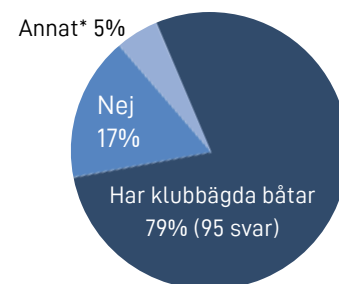
En klar majoritet av de svarande uppger att de har någon form av gemensamt ägda båtar i klubben. Det kan vara enstaka eller många, men visar oavsett att en vattensportklubb nästan alltid äger båtar (och oftast även annan utrustning) tillsammans.

*Annat är oftast "Ja" men exempelvis med annan ägandeform eller båttyp.

Klubb med nybörjarkurs (233 svar)

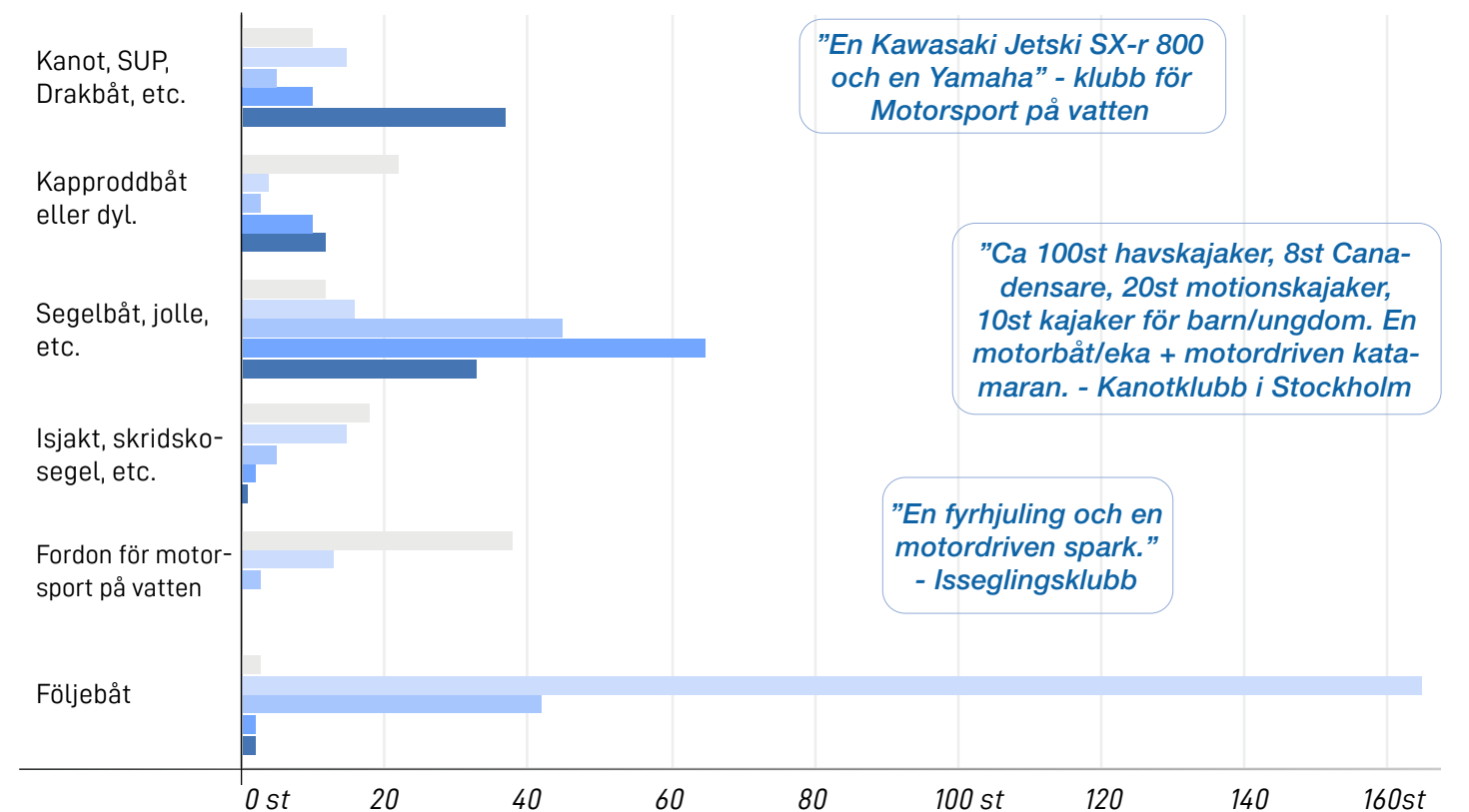
Som jämförelse ser vi de 233 svarande som anger att man har någon form av nybörjarkurs som en del av sin verksamhet - och bland dessa är andelen med klubbägda båtar ännu högre, vilket indikerar att de som inte har klubbåtar i mindre utsträckning har nybörjarverksamhet. (Detta samband kan såklart gå i båda riktningarna.)

Större stadskommun (121 svar)

En annan jämförelse är klubbar med anläggning i en större stads kommun, vilket troligtvis innebär högre konkurrens om mark och ytor, och sämre avtal för arrende och hyra. Här kan vi se att andelen utan gemensamma båtar är tydligt högre, vilket kan komma av svårighet att ha tillräckliga fysiska utrymmen, eller ekonomiska medel för investering.

Klubbägda båtar: typer och antal

"En Kawasaki Jetski SX-r 800 och en Yamaha" - klubb för Motorsport på vatten

"Ca 100st havskajaker, 8st Canadensare, 20st motionskajaker, 10st kajaker för barn/ungdom. En motorbåt/eka + motordriven kataramaran. - Kanotklubb i Stockholm

"En fyrhjuling och en motordriven spark." - Isseglingsklubb

Figur 4. Typ och antal av klubbägda båtar (antal svar) 0 båtar 1-3 st 4-9 st 10-20st >20st

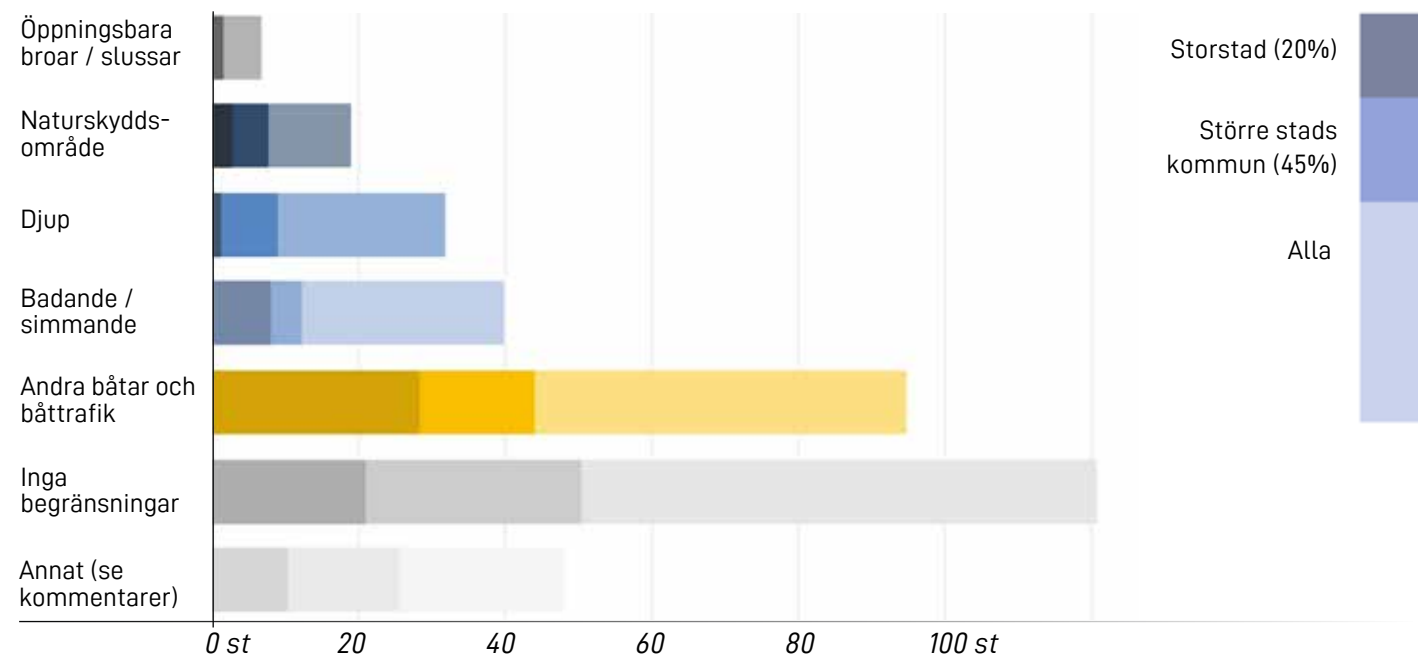
I diagrammet ovan har de svarande klubbarna angivit om de äger någon av de specificerade båtarna, och i så fall hur många. Färgen avgör om klubben har få eller många (10st kan vara många för en liten seglingklubb, medan en stor kanotklubb kan ha över 100st) - och storlek på stapel visar hur många svarande som angivit detta.

Det är tydligt att väldigt många klubbar har minst en följebåt (över två tredjedelar av alla har detta). Och nästan 15% har över 10st följebåtar. Detta är en stark gemensam nämnare bland alla vattensporterna (ej issegling), och det innebär att alla har den gemensamma utmaningen att inom några år ta ställning till

miljöaspekterna med en bensindriven motorbåt - även om resten av idrotten bedrivs med kroppens eller naturens krafter.

Om vi ser till uppdelning mellan idrotterna har 80% av klubbarna inom segling, rodd och kanot minst 4 båtar för den specifika idrotten (ej följebåtar), och inom kanot och rodd har över 70% av klubbarna minst 10 båtar. Inom kanot är det mycket vanligt att klubben äger många olika typer av kanoter, kajaker, SUP och annat. Troligtvis är detta kopplat till priset, som är relativt lägre på denna typ av utrustning än inom andra idrotter.

Andra båtar och båttrafik orsakar mest begränsningar

Figur 1. Detta begränsar klubbens tillgång till vattenområden vid anläggningen. (274 svar) - svar från storstad i mörkare färg.

Det kan finnas många intressen och även andra verksamheter som pågår kring vatten och stränder. Och det är inte ovanligt att klubbar ägnar mycket energi åt att ens få tillgång till lämpliga vatten och tider för träning och tävling. I denna fråga har klubbarna angivit vilka begränsningar som eventuellt finns i närheten av deras anläggningar.

60% uppger någon form av begränsning, och den vanligaste (96st svar = 35%) anger andra båtar och båttrafik. Detta kan vara exempelvis privatpersoner som kör båt eller vattenskoter i hög hastighet där

kanot eller rodd tar sig fram långsammare och lägre och då riskerar att bli påkörda eller blockerade i sin bana. För att kunna anlägga en rodd-bana (som ofta är över en kilometer lång och behöver vara rak) är det viktigt att inga andra båtar eller simmande använder samma område. Det kan också handla om färjetrafik som har företräde i en viss passage, som därmed blockerar för exempelvis segelbåtar att passera genom ett sund.

Flera kanotklubbar uppger också att de vattendrag man använder

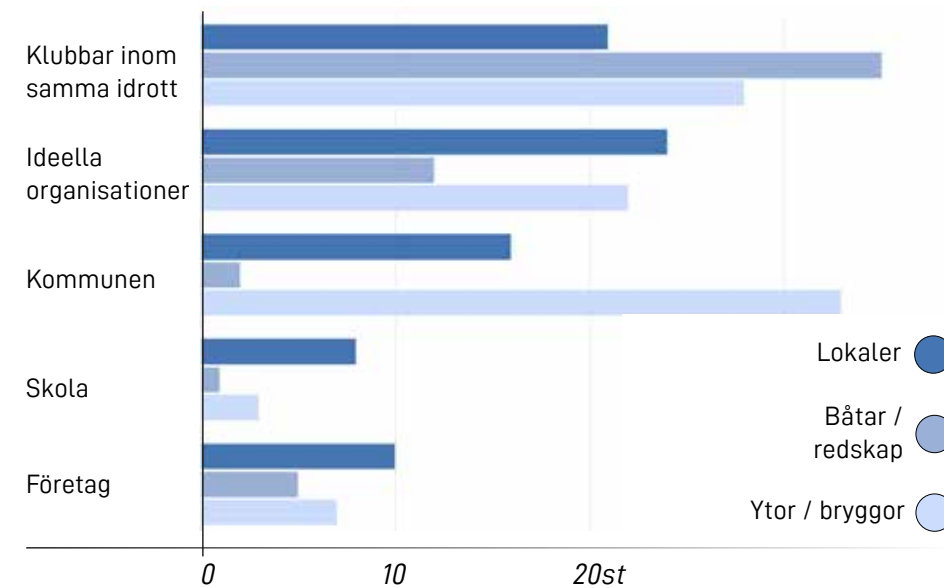
för olika typer av paddling har blivit blockerade eller begränsade på olika sätt utan att klubben fått chansen att påverka. Exempelvis ändring av vattenflöden när en å går genom en tätort, det kan vara låga broar eller nya regelverk för aktiviteter på vattnet. På vissa håll uppges också hastighetsbegränsningar vara en faktor då exempelvis 5 knopsgräns kan vara ett tak inte bara för motorbåtar.

"Utöver kanalen har vi tidigare haft tillgång till stadens hamn. Det är inte längre tillåtet på grund av antiterrorlagar. Detta begränsar vår förmåga att bedriva elitverksamhet."
- Roddklubb

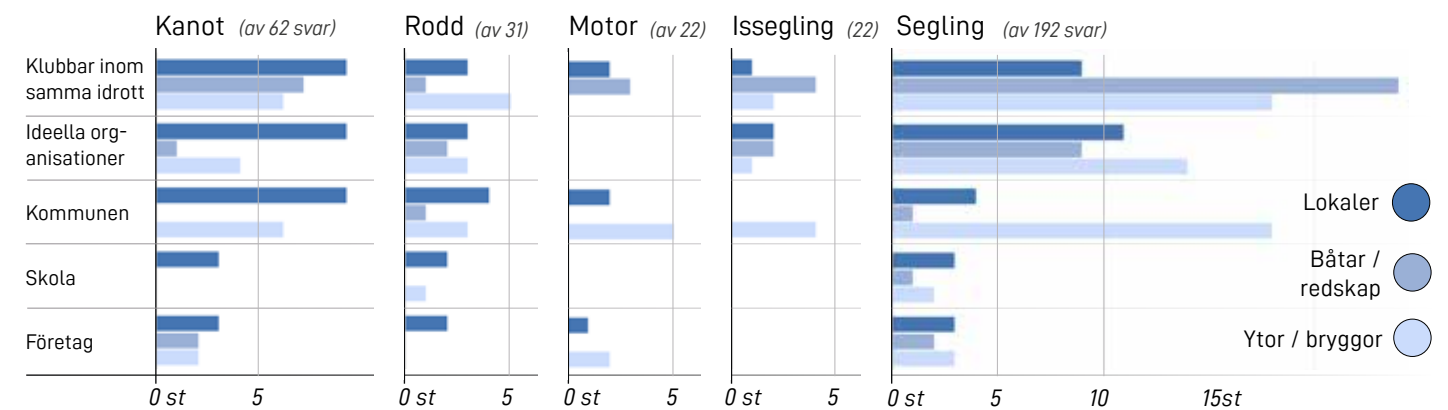
Samarbeten ovanligt

Enligt Figur 2 uppger 38st klubbar (ca 15%) att de samarbetar med en annan klubb eller ideell organisation om sina lokaler. Samarbeten med andra aktörer kan göra det enklare att investera i anläggning och utrustning, och man kan lära sig av varandras kunskaper. 42 av de svarande anger att man samarbetar med en annan klubb eller ideell organisation om delade ytor/bryggor, vilket ungefär till hälften är samma klubbar som också delar lokaler.

Att samarbeta på detta sätt är inte särskilt vanligt inom vattensporterna, kanske eftersom anläggningarna sällan ligger tillräckligt nära för att vara praktiskt att påbörja ett samarbete. Sammantaget ser vi att de flesta klubbarna sköter sig själva, och vanligtvis inte delar något med andra aktörer. (Hyra från kommunen räknas inte i denna fråga). Det finns utvecklingspotential för fler samarbeten.

Figur 2. Klubbar som samarbetar med andra aktörer, om någon av dessa 3 aspekter. (235 svar) Det är möjligt att ange flera svar - staplarna kan därför inte läsas ihop.

Figur 3. Samarbeten, redovisat i antal klubbar per idrott (samma aspekter som Figur 2).

Vattnets temperatur avgör säsonger och platser

De flesta vattensportklubbarna har säsongsbetonad verksamhet och är i huvudsak aktiva på sommaren (förutom Issegling som är aktiva på vintern). Så fort vattnet blivit någorlunda varmt på våren kommer aktiviteterna igång - oftast april/maj beroende på var i landet - och man kan sedan hålla på till någon gång under hösten när det blivit för kallt.

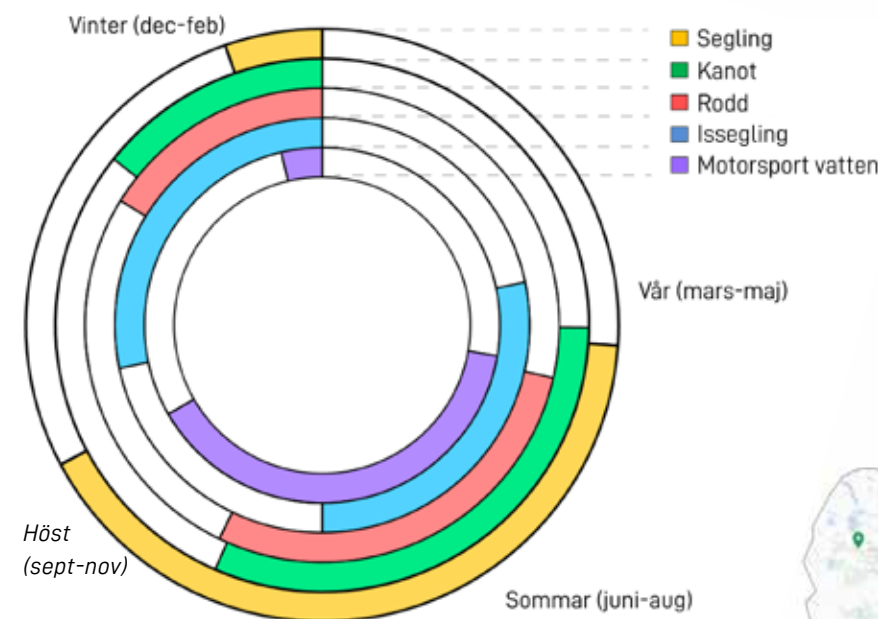
"Vi har inomhusträningar vintertid men rodd (träning/tävling) sker april-aug." - Roddklubb

Inom kanot och rodd är det vanligt att klubbarna fortsätter med inomhusverksamhet, gym eller konditionsträning när det blivit mörkt och kallt - vilket ofta är kopplat till möjlighet att använda den egna anläggningen till detta. För seglingsklubbar är det betydligt ovanligare med verksamhet under vintern, med endast ett fåtal som håller igång med en isseglingsektion på samma anläggning, eller har andra typer av aktiviteter i den egna lokalen. I detta mönster syns en

viktig kulturell skillnad mellan idrotterna där rodd och kanot i högre grad kan vara en regelbunden träningsform, och klubbarna även har andra former av träning som komplement, medan segling, issegling och motorsport på vattnet är mer specifika aktiviteter som utövarna har stort fokus på. Detta innebär inte att alla klubbar följer detta mönster, och inte heller att det måste vara så, eftersom t.ex. seglare också troligtvis skulle vilja ha aktiviteter året runt, och kunna nyttja sin anläggning till något bra även på vintern istället för att den ska vara stängd.

I årshjulet på nästa sida kan vi se vilka årstider klubbarna angivit för sin verksamhet i första hand. Där syns hur dominerande sommaren är för seglingen och motorsport på vatten, och att issegling och rodd har en betydligt jämnare fördelning över året.

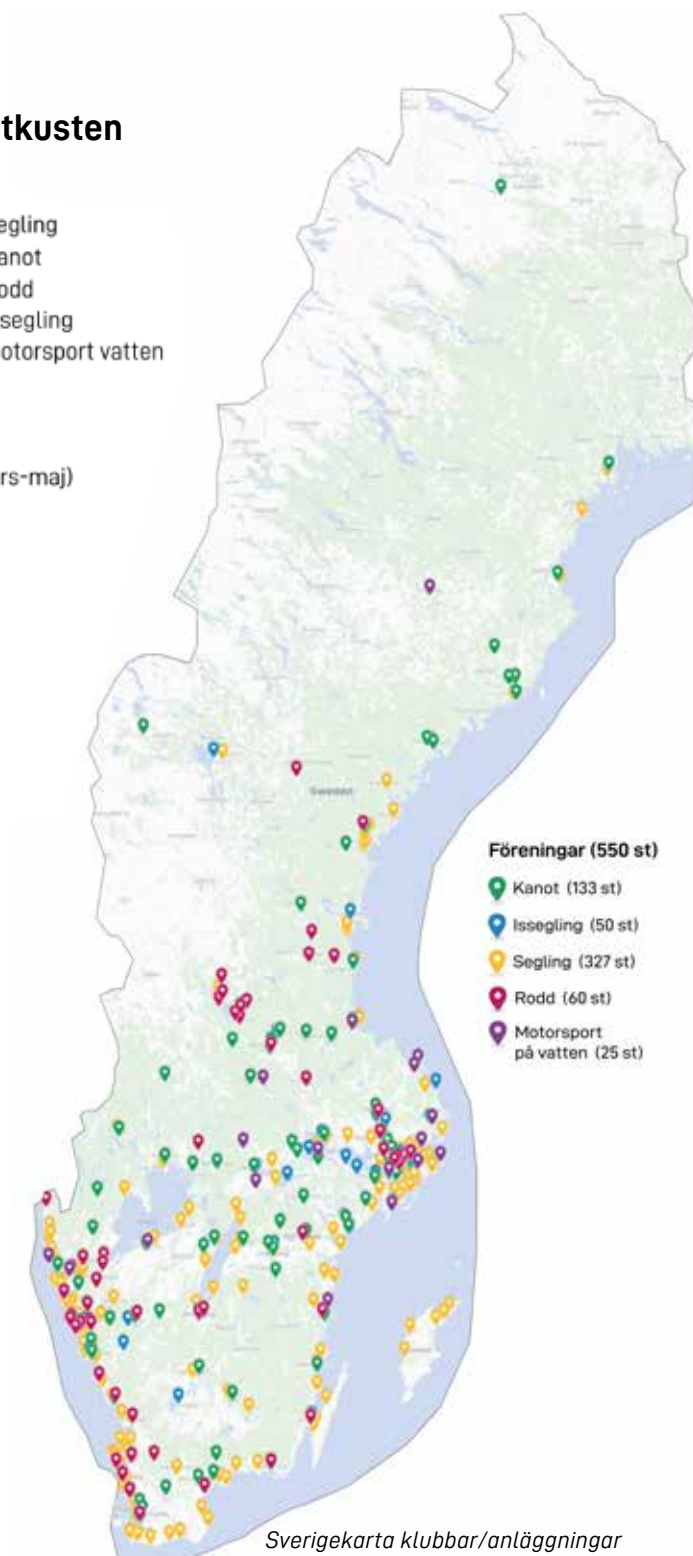
Flest klubbar runt Stockholm och längs västkusten

Årshjul jämförelse andel verksamhet vinter / sommar

Vid en kartläggning av samtliga klubbar anslutna till något av förbunden i IdrottOnline 2021, har alla anläggningar placerats ut på kartan över Sverige (Figur 2). Endast 507 av de över 600 medlemsklubbarna har en specifik plats eller anläggning som har kunnat markeras, och det kan finnas anläggningar för vattensport som inte drivs av en idrottsförening, och dessa är då inte med på kartan.

De flesta klubbar finns längs västkusten, runt Stockholm, Mälaren och de större sjöarna i landet. Endast en liten andel finns i Norrland, vilket troligtvis är kopplat till klimatet. Rodd- och seglingsklubbar förekommer mer i kluster, och verkar på flera håll ha samarbeten inom distrikt. För kanot verkar det finnas fler klubbar som ligger mer isolerat från varandra, och håller igång verksamhet på egen hand, även om också kanot har ett tydligt kluster runt Stockholm.

Sverigekarta klubbar/anläggningar

Likheter och olikheter sinsemellan, och internt inom respektive idrott

Denna enkät har visat på att det finns stora likheter mellan de fem vattensporterna, när det gäller exempelvis svårigheter med ägande och resurser till underhåll och utveckling. Det finns också likheter i typer av verksamhet, målgrupper, åldrar och andelen som håller på enbart för motion och rekreation. Men samtidigt som det finns likheter finns det också olikheter sinsemellan idrotterna, där det ofta är kanot och rodd som hänger ihop eftersom man delar samma föreningskultur kring konditionsidrott, sociala ytor inomhus, och gemensamt ägande av utrustning.

Variationen finns även inom respektive idrott, och framförallt segling kan variera stort - från att vara en tydlig idrottsförening för barn och ungdomar, med träningar, ledare och föreningskultur - till att vissa klubbar är nästan enbart fritidsseglare eller båtklubbar där idrotten mer är ett inslag bland många. Om vi sedan jämför med de andra fyra idrotterna, som är betydligt mindre i antal klubbar och utövare, kan vi se att dessa är mer sammanhållna internt genom att de flesta svarande klubbarna liknar varandra mer. Kanske hänger detta ihop med att idrottens definition och verksamhet är mer tydligt

avgränsad (exempelvis har rodd inte lika många olika grenar, och det mesta är antingen kapprodd i tävlingslik form, eller kyrkbåt som har ett mer socialt anslag - och det som inte faller inom dessa ramar är inte med i roddförbundet.)

Om vi jämför med idrott generellt finns det många lagsporter med boll som liknar varandra väldigt mycket, och avgränsningen är skarp, kring den ofta enda grenen inom idrotten. Det är tydligt exakt vad idrotten går ut på och det kan utformas mallar för allt från träning till anläggningar, och klubbarna liknar varandra på många sätt. För vattensporterna blir mångfalden av grenar och naturliga förutsättningar en rikedom av erfarenheter och deltagare, men våra anläggningar behöver vara betydligt mer flexibla och multifunktionella för att kunna möta skiftande behov från dag till dag, och över tid när intressen förändras. Att komma ihåg, och förstå dessa olikheter, och att ge förutsättningar även för den verksamhet som ligger utanför normen, är en utmaning för förbunden. Kanske kan det bli lättare om vi ibland betraktar hela gruppen vattensporter som en helhet, och ser vilka faktorer vi har gemensamt.

Att ta ansvar för en anläggning

Den vanligaste formen av vattensportanläggning är att klubben äger en eller flera byggnader som står på arrenderad tomt från kommunen, med fem eller tio års avtal. Många har ett klubbhus, och ibland ett enkelt omklädningsrum. Nästan alla har ett förråd i någon form, och gemensam utrustning, material och ofta några båtar. Klubben sköter oftast sig själv och tar ansvar för sin anläggning och sin utrustning genom eldsjälars, ledare och utövare.

För att kunna äga och ta ansvar för en anläggning och gemensam utrustning behövs en organisation, rutiner, resurser och engagerade medlemmar. Ofta kan de gemensamma sakerna ha ett visst värde, som kräver mer i form av nyckelhantering, försäkringar, skötsel och nogrannhet. I en större klubb blir denna hantering ett stort jobb och kan kräva mycket tid och kunskap från flera personer. Ungefär 25% av de svarande klubbarna anger att de brukar få bidrag till sin anläggning från kommunen, sitt förbund eller från RF. Det innebär att de allra flesta sköter finansieringen och underhållet själva.

Det är svårt att säga hur mycket tid och pengar som en vattensportklubb lägger på att underhålla och utveckla sin anläggning, jämfört med en klubb inom exempelvis innebandy som hyr lokaler av kommunen. Troligtvis handlar det om betydligt mer tid till underhåll, men ungefär lika mycket pengar, eftersom en klubb som hyr lokaler behöver betala för detta, medan en klubb som äger själva kan underhålla på ideell basis till stor del. En fördel med att bestämma själva är att klubben kan nyttja anläggningen hur mycket som helst, och medlemmarna har tillgång till förråd och träningsmöjligheter till egen träning. För de etablerade medlemmarna som tränar och ofta är aktiva blir detta en bonus. Samtidigt kan klubbens verksamhet växa utan att begränsas av tillgång till halltider. Däremot blir det ännu viktigare med klubbägd utrustning ju fler som är med, eftersom förråd till allas egna utrustning blir svårt att få plats med då antalet medlemmar växer.

Inom de fem vattensporterna i fokus för denna enkät är det nästan uteslutande fullständigt ideella föreningar, där det inte finns någon anställd kanslist eller vaktmästare.

Eventuellt kan tränare och ledare arvoderas, och de största seglingsklubbarna kan ha en eller fler anställda personer på olika uppgifter inom anläggningen. Att den ideella formen dominerar gör att mycket måste hållas enkelt och inte för dyrt. Problem kan uppstå när klubbens verksamhet likställs med företag eller andra professionella organisationer eftersom de krav som ställs är anpassade till en helt annan resursnivå. När en seglingsklubb blir likställd med en professionell marina och behöver betala skatt och leva upp till miljökrav och annat kan det bli svårt att hålla verksamheten ideell.

När idrottsföreningar behöver konkurrera om plats, resurser och medlemmar i ett samhälle där kraven höjs och möjligheterna är många verkar det bli en uppdelning där klubbar behöver bli professionella på ett eller annat sätt för att själva kunna ha kontroll över sina förutsättningar. Det behövs i princip en kanslist för att hålla koll på bidrag, krav, underhåll och organisation. Detta kan också lösas genom att klubben hyr anläggning och utrustning av en professionell aktör - som ibland är kommuner, eller en uthyrare av kanoter eller annat. Om detta vore möjligt i högre utsträckning skulle tröskeln till att bilda en förening vara lägre, men i dagsläget finns inte möjligheten att hyra anläggningar för vattensport på samma sätt, och därför blir många klubbar beroende av att själva försöka äga hela eller delar av sin anläggning, och många eldsjälars energi går åt till att hantera denna. Men det positiva med denna situation är att många vattensportklubbar har en egen anläggning som är tillgänglig när som helst, och som används av många olika personer till många olika saker. Det finns en rikedom av olika grenar och aktiviteter, och enligt enkäten är det vanligt att vuxna och äldre fortsätter vara aktiva långt upp i åldrarna.

Enkäten visar en mångfald av exempel på små och stora klubbar som har skapat sina egna förutsättningar, och som på många håll driver en verksamhet som funnits länge och engagerar många. Idrotten är alltid i fokus, och även om inte anläggningen är i toppskick, så finns det nästan alltid bra båtar och utrustning och stor kunskap om själva idrotten och verksamheten.

Bilaga 1: Enkäten (fråga 1-13)

Enkät om klubbens anläggning och verksamhet

Tack för att du delger oss information om er klubbs anläggning och verksamhet. Det är viktigt för vårt fortsatta arbete med att utveckla anläggningar för idrotter på vatten.

Enkäten beräknas ta ca 10 minuter att besvara. Den är uppdelad i 8 avsnitt, med 2-4 frågor per avsnitt. Om en fråga inte stämmer på er klubbs verksamhet kan ni hoppa till nästa avsnitt.

Information om klubben

* 1. Klubbinformation

Uppgiftslämnare (ditt eget namn, för och efternamn)

Klubbens namn (hela namnet)

E-postadress till uppgiftslämnare

Telefon till uppgiftslämnare

* 2. Jag kan tänka mig att bli kontaktad efteråt för eventuellt kompletterande frågor rörande min klubbs anläggningssituation.

- Ja Nej

* 3. Klubbens hemort är inom kommunen:

* 4. Denna vattensport utövar vi i första hand

- Kanot Issegling
- Rodd Motorsport på vatten
- Segling Annat (ange)

5. Har klubben verksamhet inom andra idrotter? **Ange vilka andra idrotter.** Exempelvis om ni är medlemmar i flera förbund, eller varierar träningen beroende på årstid. (om inte, hoppa över denna fråga)

Verksamhet och målgrupper

Vilken typ av verksamhet och aktiviteter bedriver er klubb regelbundet, och vem brukar delta på detta? Här ställer vi frågor för att förstå hur anläggningar och behov är kopplat till vem som använder dem och till vad.

6. Vår klubb arrangerar verksamhet/evenemang så som (flera svar är möjligt)

	För barn 7-12år	För ungdomar 13-20 år	För vuxna 20-65år	För elitidrottare	För seniorer 65+	För para-idrottare
Nybjörjarkurser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Träning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tävling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motion och rekreation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styrketräning / inomhusträning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utbildningar och teori	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Andra praktiska aktiviteter som klubben arrangerar:

7. Vilka tider har klubben främst verksamhet? (flera val)

- Vår (mars-maj)
- Sommar (juni-aug)
- Höst (sept-nov)
- Vinter (dec-feb)

Kommentar

Klubbhus och byggnader

Klubbhus och byggnader avser allt från förråd och bryggghus till mer omfattande lokaler för omklädning, möten och träning inomhus. Nedan följer några frågor kring detta område och i vilken utsträckning klubben äger, delar eller hyr dessa. Om klubben inte har någon specifik byggnad för sin verksamhet, svara detta på fråga 8 och gå till nästa avsnitt.

* 8. Tillgång till klubbhus och byggnader

- Klubben har en (eller flera) byggnader/utrymmen för klubbens verksamhet
- Ingen byggnad men däremot en container.
- Klubben har inte någon specifik byggnad/utrymme för sin verksamhet

9. Vilken typ av byggnad/lokaler förfogar klubben över (flera svar är möjligt)

	Klubben äger och förvaltar	Klubben hyr/arrangerar (långtid) och ansvarar för underhåll	Klubben nyttjar, men del ägs och underhålls av annan part	Klubben hyr vid behov	Ej aktuellt/tilämpligt för vår verksamhet
Klubbhus (för möten, fika, samling, osv)	☐	☐	☐	☐	☐
Omklädningsrum	☐	☐	☐	☐	☐
Förråd för båtar, kanoter, etc.	☐	☐	☐	☐	☐
Förråd för material	☐	☐	☐	☐	☐
Gym/träningsutrymme inomhus	☐	☐	☐	☐	☐

Om klubben hyr lokaler, vänligen besvara frågorna nedan (annars kan de lämnas obesvarade)

10. Klubben har ett hyresavtal på

- <1 år 6-10år
- 1 år i taget >10år
- 2-5år Vet ej

Kommentar

Klubbytor och vatten

Klubbyta kallar vi den yta där klubben bedriver sin verksamhet, oavsett om klubben äger, arrenderar eller fritt nyttjar marken. Nedan följer några frågor kring detta område. Om klubben inte har någon specifik yta för sin verksamhet, svara detta och gå vidare till nästa avsnitt.

* 11. Klubbens yta

- Klubben har en (eller flera) markytor för klubbens verksamhet
- Klubben har inte någon specifik yta för sin verksamhet

12. Vilken typ av yta förfogar klubben över

	Klubben äger och förvaltar (även kontrakt)	Klubben hyr/arrangerar (långtid) och ansvarar för underhåll	Klubben nyttjar, men del ägs och underhålls av annan part	Ej aktuellt/tilämpligt för vår verksamhet
Markyta för klubbhus	☐	☐	☐	☐
Båtuppsamlingsplats ute	☐	☐	☐	☐
Brygga	☐	☐	☐	☐

Om klubben arrenderar, vänligen besvara frågorna nedan (annars kan de lämnas obesvarade)

13. Klubben har ett arrendeavtal (för marken/ytan) på

- <1 år
- 1 år i taget
- 2-5år
- 6-10år
- >10år
- Kommentar

Vattenområden för idrott

14. Klubbens ytor och verksamhet ligger invid denna typ av vatten:

- Hav Älv
 Sjö Har ingen fast anläggning/yta.
 Kanal eller å Annat (ange)

15. Finns det något i klubbens närhet som begränsar klubbens tillgång till vattenområden?

- Öppningsbara broar eller slussar Badplatser/simmande
 Naturskyddsområde Andra båtar och båttrafik
 Djup Inga begränsningar
 Annat (vänligen specificera)

16. Ligger klubbens anläggning inom gångavstånd (max 2km) från tätort?

- Ja Nej Vet ej / ej tillämpligt

Klubbens faciliteter

Klubbhus, toaletter, omklädningsrum, garage/verkstad, etc. Nedan följer några frågor kring detta. Om klubben inte har några faciliteter, svara "nej" på frågan och hoppa vidare till nästa avsnitt.

* 17. Klubben innehar/har tillgång till faciliteter

- Ja Nej

18. Hygienfaciliteter (flera svar är möjligt)

	Uppdelat i gemensamma dam/herr	Tillgänglighetsanpassade	Endast under säsong	Har inte investeringsbehov
Toaletter	☐	☐	☐	☐
Omklädningsrum	☐	☐	☐	☐

19. Hygienfaktorer (flera svar är möjligt)

	Året runt	Endast under säsong	Har ingen tillgång	Investeringsbehov
Ei	☐	☐	☐	☐
Avlopp	☐	☐	☐	☐
Rinnande vatten	☐	☐	☐	☐
Verkstad	☐	☐	☐	☐

20. Vid eventuellt investeringsbehov, ange här:

Klubbägda båtar och material

Många klubbar har investerat i gemensam utrustning som kan användas av medlemmar i klubbens verksamhet. Detta möjliggör träning och prova på-verksamhet för ungdomar och nybörjare. Nedan följer några frågor kring detta. Om klubben inte har några klubbägda båtar eller material, svara "nej" på fråga 21 och hoppa vidare till nästa avsnitt.

* 21. Har klubben några klubbägda båtar, material eller följebåtar (tex. motorbåtar, jollar, banmarkeringar, åror eller andra typer av klubbägda redskap)?

- Ja Nej
 Kommentar

22. Vänligen specificera klubbens egna båtar, kanoter eller annan utrustning (om det finns klubbägda)

	Antal
Kanot, SUP, Drakbåt, etc.	<input type="text"/>
Kapproddbåt eller dyl	<input type="text"/>
Segelbåt, jolle, etc.	<input type="text"/>
Isjakt, skridskosegel eller dyl.	<input type="text"/>
Fordon för motorsport på vatten	<input type="text"/>
Foljebåt	<input type="text"/>

Vänligen specificera vilken typ av båtar eller utrustning, samt antal.

Miljö och hållbarhet

* 23. Vi har följande miljöåtgärder i vår klubb:

	Ja, och det följs/ används	Ja, men följs/ används inte	Helt förut	Nej, men har diskuterats	Nej, finns inga planer	Inte aktuellt
Miljöplan eller policy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miljöstation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miljöstation för farligt avfall	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spolplats	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Annat

24. Klubbens anläggning har god tillgänglighet med kollektivtrafik.

Ja, nära och bra Delvis/bristfällig Nej, inte alls

25. Skulle er förening vilja jobba mer med miljö och hållbarhet?

- Ja, och vi har redan börjat.
 Ja, men vi har inte resurser för detta.
 Ja, men vår agandeform/avtal gör det svårt.
 Nej, vi är nöjda med nuvarande arbete.
 Inget av ovanstående

Bidrag och samarbeten

26. Vilka andra organisationer samarbetar ni med?

	Gemensamma lokaler	Delade båtar/redskap	Gemensamma ytor/bryggor	Aktiviteter eller projekt tillsammans
Andra klubbar inom samma idrott	☐	☐	☐	☐
Andra ideella organisationer	☐	☐	☐	☐
Kommunen	☐	☐	☐	☐
Skola	☐	☐	☐	☐
Företag	☐	☐	☐	☐

Annat (ange)

27. För vår anläggning söker vi/har vi ansökt om (flera svar är möjligt) Obs! Ej tillfälliga corona-bidrag.

	Söker regelbundet och fått beviljat	Har sökt tidigare och fått beviljat	Har sökt men ej fått beviljat	Är inte möjligt att söka för vår verksamhet	Vet inte/är osäker
Lokalbidrag (exempelvis för hyra)	☐	☐	☐	☐	☐
Driftsbidrag (för exempelvis el, vatten etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Anläggningsbidrag (från exempelvis Riksidrottsförbundet, Jordbruksverket eller Allmänna arvsfonden)	☐	☐	☐	☐	☐
LOVA-bidrag (Vattenvårdsbidrag från Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐
Säkerhetsansättning (säkerhetsbåt/coachbåt)	☐	☐	☐	☐	☐

Annat bidrag ni sökt och fått beviljat för aktivitet eller anläggning

Tack!

Stort tack för din medverkan!

Informationen kommer att användas för att stärka samarbetet mellan olika vattensporter, samt att utveckla nya koncept för multifunktionella anläggningar och gemensamma aktiviteter.

28. Här kan du lämna övriga kommentarer och information. - Exempelvis beskriva de främsta utmaningar din förening står inför när det gäller anläggningsfrågor.

"Även om idrotten utövas på vattnet är det viktigt att inte glömma bort behovet av en fast plats med bryggor, förråd och någonstans att gå in för att byta om, fixa med utrustning eller mötas. I den här rapporten tittar vi på olika aspekter av klubbarnas anläggningar - såsom arrendeavtal, renoveringsbehov och tillgång till omklädningsrum eller verkstad. En attraktiv och väl anpassad anläggning är ofta en starkt bidragande faktor till att en anläggning blir använd och uppskattad av sina medlemmar."

En nulägesrapport för framtidens vattensportanläggningar.

Svenska
Roddförbundet

SVEMO
SVENSKA MOTORSPORTFÖRBUNDET

Svenska
Seglarförbundet

